

OPASNOST FISKALNOG RIZIKA ZBOG OSLANJANJA NA EU SREDSTVA ZA DRŽAVNI PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE

TONI ŽGOMBA

Working paper NO. 1.

Listopad 2024.

SAŽETAK

Opasnost fiskalnog rizika zbog oslanjanja na EU sredstva za državni proračun Republike Hrvatske procjenjuje se kao srednje visok. Udio alociranih sredstava iz proračuna EU u ukupnim prihodima i rashodima te njihov udio u nominalnom BDP-u ukazuje na rastuću ovisnost o tim sredstvima, osobito nakon 2020. godine. U usporedbi s drugim novim članicama EU-a (EU13), Hrvatska bilježi niže udjele alociranih sredstava u ukupnim prihodima i rashodima državnog proračuna, međutim rast udjela u posljednjim godinama se znatno povećao. Iako EU sredstva omogućuju financiranje kapitalnih i tekućih projekata, prekomjerno oslanjanje na njih može stvoriti dugoročne fiskalne rizike, osobito ako dođe do smanjenja raspoloživih sredstava ili poteškoća u apsorpciji. Hrvatska mora poboljšati apsorpcijske kapacitete i smanjiti ovisnost o vanjskom financiranju kako bi osigurala dugoročnu fiskalnu stabilnost.

Ključne riječi: EU sredstva, fiskalni rizik, ukupni prihodi i rashodi, neto proračunski saldo, apsorpcijski kapaciteti, državni proračun RH

JEL No. H54, H61, H81, O18.

© Povjerenstvo za fiskalnu politiku 2024.

SADRŽAJ

1	UVOD	3
2	EU SREDSTVA – FINANCIRANJE IZ PRORAČUNA EUROPSKE UNIJE	5
2.1	Proračun Europske unije	6
3	FISKALNI RIZIK	10
4	METODOLOGIJA I REZULTATI ANALIZE	12
4.1	Metodologija istraživanja	12
4.2	Analiza i prikaz rezultata istraživanja	16
5	ZAKLJUČAK	33
	LITERATURA	35
	POPIS TABLICA	38
	POPIS GRAFIKONA	39
	ANALITIČKI PRILOG	41

1 UVOD

Republika Hrvatska pridružila se velikoj zajednici europskih zemalja - Europskoj uniji 2013. godine. Ulaskom u zajednicu koja okuplja neke od gospodarski najrazvijenijih zemalja svijeta, uključujući članice skupine G7, kao i zemlje koje su primjer uređenog društva i socijalne osviještenosti (skandinavske zemlje), Hrvatska je preuzela izazov hvatanja koraka s najrazvijenijima. Istovremeno, članstvo u ovom odabranom krugu zemalja, poput Europske unije, donosi iznimne prednosti i mogućnosti. Jedna od ključnih pogodnosti članstva je mogućnost korištenja sredstava iz zajedničkog europskog proračuna. Ova sredstva namijenjena su poticanju gospodarskog rasta i razvoja svih zemalja članica Europske unije (dalje u tekstu: EU), pri čemu se veći iznosi usmjeravaju prema manje razvijenim državama. Na taj način, EU nastoji smanjiti regionalne i nacionalne gospodarske nejednakosti, što je jedan od glavnih ciljeva ove zajednice. Sredstva alocirana iz europskog proračuna ostvaruju se putem fiskalnih transfera prema zemljama članicama EU-a, s ciljem financiranja kapitalnih i tekućih projekata. Ovi projekti mogu biti u potpunosti financirani europskim sredstvima ili u omjeru koji kombinira europska i nacionalna sredstva. Za manje razvijene zemlje, koje nemaju dovoljan fiskalni prostor za veće investicijske projekte, ovo predstavlja značajnu priliku za njihovu realizaciju. Osim toga, sredstva se često koriste i za financiranje manjih tekućih projekata i programa na nacionalnoj razini, prvenstveno u sektorima zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite građana.

Rad je predstavljen kroz pet poglavlja, koji započinje s uvodnim poglavljem. Slijedi poglavlje naziva EU sredstva – financiranje iz proračuna Europske unije u kojemu se ukratko daje pregled EU sredstava. Treće poglavlje pruža teorijsku podlogu fiskalnog rizika. Ključno poglavlje rada je naziva Metodologija i rezultati analize u kojemu su predstavljeni način obrade podataka i rezultati istraživanja uz postavljenu istraživačku tezu „Republika Hrvatska pokazuje znakove fiskalnog rizika zbog prevelikog oslanjanja na EU sredstva“. Zaključno, peto poglavlje, pruža zaključna razmišljanja nakon kojega slijedi popis korištene literature, popis tablica i grafikona te analitički prilog rada.

Cilj ovog rada je istražiti postoji li potencijalni fiskalni rizik korištenja EU sredstava u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH). Istraživanje se provodi korištenjem alata deskriptivne statistike kako bi se usporedile ostale nove članice EU-a (dalje u tekstu: EU13) u svrhu procjene opasnosti od fiskalnog rizika za njihove državne proračune. Analizom odabranih pokazatelja, kao što su udio EU sredstava u ukupnim rashodima i prihodima, donosi se zaključak o postojanju fiskalnih rizika u promatranim zemljama. Na temelju rezultata ove usporedbe, ocjenjuje se postoji li sličan fiskalni rizik u RH i koliko se iskustva EU13 mogu preslikati na situaciju u Hrvatskoj.

Ključni izazov u istraživanju je bila nejasna prezentacija podataka o sredstvima EU fondova. Problem praćenja i transparentnosti sredstava iz EU fondova otežava dublju analizu, osobito kad je riječ npr. o razlikovanju kapitalnih i tekućih transfera prema ESA 2010 metodologiji, te alociranih, ugovorenih i dodijeljenih sredstava na europskoj i nacionalnoj razini. Dodatno, zemlje članice EU-a vode proračune na različite načine, što dodatno otežava usporedbu. Na primjer, Poljska ne prikazuje sredstva iz EU fondova unutar državnog proračuna, dok Hrvatska ta sredstva prikazuje kao prihodovnu stavku unutar proračuna. S obzirom na nedostatak usporedivih podataka za sve članice EU-a, u ovom radu koristili su se podaci iz proračuna EU-a za sredstva koja su alocirana prema zemljama članicama.

2 EU SREDSTVA – FINANCIRANJE IZ PRORAČUNA EUROPSKE UNIJE

Prema službenom povijesnom pregledu razvoja EU-a (HISTORY EU, 2024; vlastiti prijevod) kao začetak zajednice kakvu danas poznajemo uzima se osnivanje Europske zajednice za ugljen i čelik. Sporazum su 1952. godine potpisale šest zemalja: Njemačka, Francuska, Italija, Nizozemska, Belgija i Luksemburg. Ubrzo su, potaknute uspjehom Sporazuma šestero zemalja odlučile produbili njihovu suradnju i osnovati Europsku ekonomsku zajednicu i Europsku zajednicu za atomsku energiju. Tijekom godina ostale europske zemlje uključivale su se u Europsku zajednicu kako bi potpisivanjem sporazuma u Maastrichtu 1993. godine zajednica zemalja službeno dobila ime kakvo poznajemo danas: Europska unija. Petim valom proširenja priključile su se bivše socijalističke zemlje Srednje i Istočne Europe (2004. i 2007. godine) kako bi se posljednjih, šestim proširenjem, priključila i RH. Izlaskom Ujedinjenog Kraljevstva iz EU 2020. g. ostalo je sveukupno 27 zemalja članica koje čine EU.

Među mnogobrojnim ciljevima EU-a, kao polazišna točka postojanja europskih fondova, navodi se cilj „poboljšati gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju te solidarnost među zemljama EU-a”. (AIMS EU, 2024; vlastiti prijevod)

Prema Mattila (MATILLA, M., 2006) glavni instrumenti za postizanje tog cilja su fiskalni transferi kroz proračun EU-a. Fiskalni transferi iz proračuna EU ostvaruju se putem europskih fondova koji su financijski instrumenti za provedbu pojedine javne politike EU-a u zemljama članicama. EU fondovi su novac europskih građana koji se, sukladno određenim pravilima i procedurama, dodjeljuju raznim korisnicima za provedbu projekata koji trebaju pridonijeti postizanju spomenutih ključnih javnih politika EU. Europske javne politike donose se za razdoblje od 7 godina te se nazivaju višegodišnjom financijskom perspektivom. (STRUKTURNI FONDOVI.hr, 2024.).

Regionalna (ili kohezijska) politika glavna je investicijska politika EU-a, čiji je primarni cilj podržati gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju unutar Unije. Oslanjajući se na temeljna načela dodanosti (što znači da financiranje EU-a ne smije zamijeniti

nacionalnu javnu potrošnju, već njegov doprinos treba poticati rast) i partnerstva između europskih i nacionalnih vlasti, EU ulaže resurse u projekte i aktivnosti s ciljem smanjenja razlika između regija, povećanja njihove produktivnosti i konkurentnosti, promicanja razvoja jedinstvenog tržišta i smanjenja nezaposlenosti. (ALBULESCU, GOYEAU, 2016, str. 154; vlastiti prijevod)

Teorijska i empirijska literatura donosi različite zaključke u vezi s utjecajem fiskalnih transfera na gospodarski rast i konvergenciju. U najboljem slučaju, fiskalni transferi vjerojatnije će imati pozitivan učinak ako imaju specifičnu namjenu (osobito podršku proizvodnim kapacitetima primatelja), za razliku od općih shema čiji je cilj samo široka redistribucija dohotka. Literatura također pokazuje da su visoka kvaliteta institucija i dobra tehnološka sposobnost važni preduvjeti za maksimiziranje učinkovitosti fiskalnih transfera u postizanju gospodarskog rasta i konvergencije. (CAPELL-RAMOS, WESTPHAL, KILLINGER, 2020, str. 3; vlastiti prijevod)

Europski fondovi označavaju bitnu komponentu hrvatskog gospodarskog razvoja i rasta. Na mrežnim stranicama Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine navodi se kako su europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi) temelj hrvatske razvojne strategije te će sinergijski s mobilizacijom dodatnih javnih i privatnih sredstava doprinijeti smanjenju regionalnih nejednakosti unutar zemlje. (MPGI.gov.hr, 2024.)

2.1 Proračun Europske unije

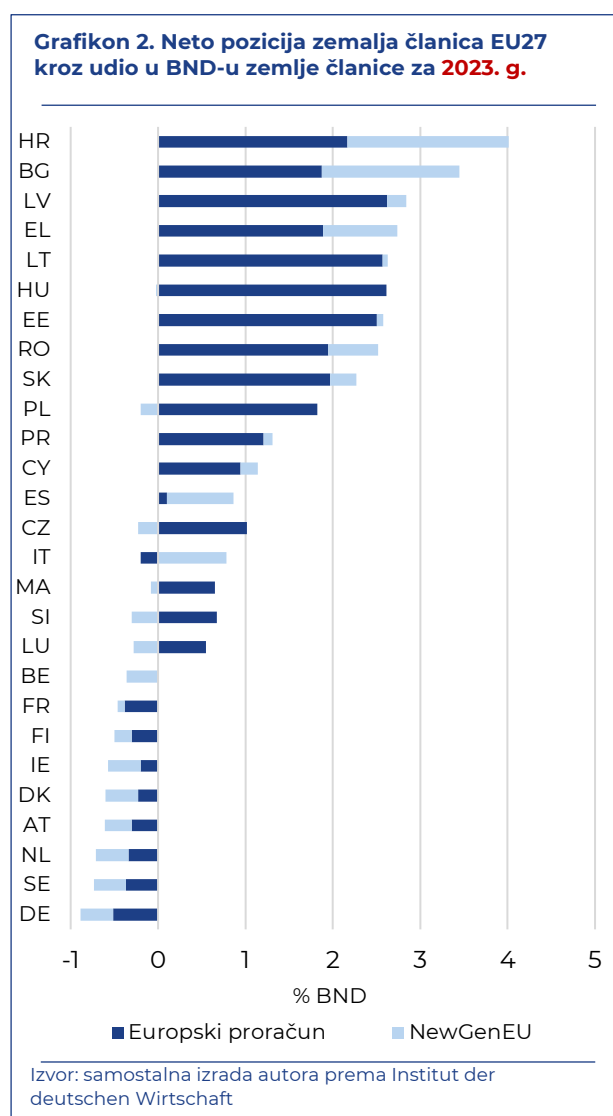
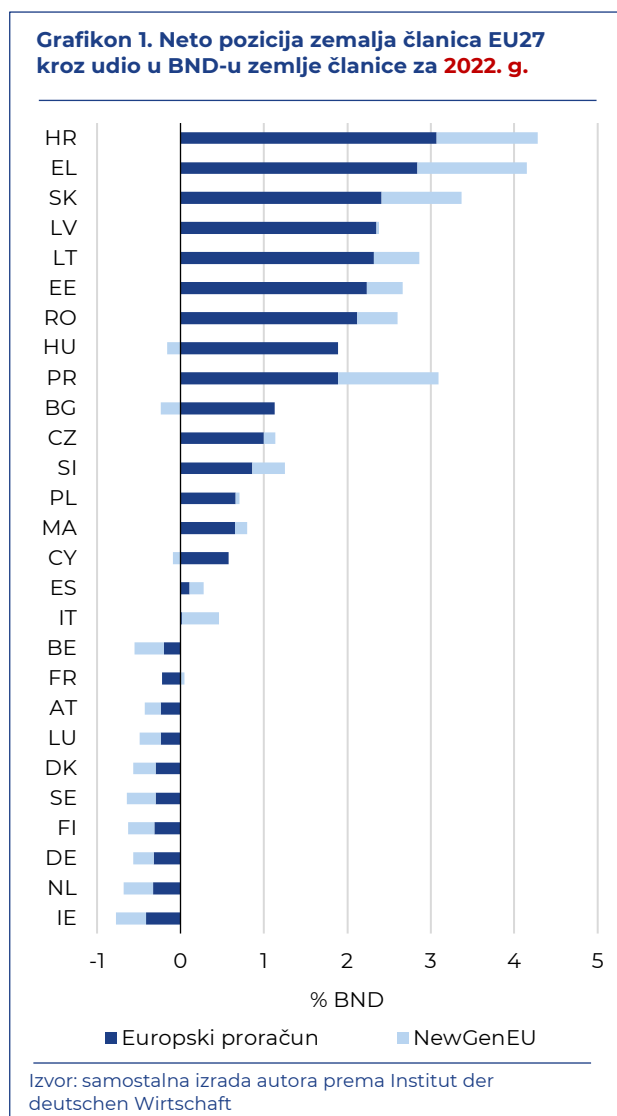
Proračun EU-a ključan je za suočavanje s izazovima s kojima se Unija suočava te se osigurava da ostane demokratska, mirna, prosperitetna i konkurentna. Proračun služi za financiranje prioriteta i velikih projekata koje većina zemalja članica ne bi mogla financirati samostalno – bilo zbog veličine projekta ili njegove prekogranične prirode. Zajedničkim prikupljanjem resursa i podržavanjem svih država članica, njihovih građana i šire, proračun EU-a jača europsko gospodarstvo i geopolitičku poziciju. (BUDGET EU, 2024.; vlastiti prijevod)

Tablica 1. Prihodovna i rashodovna strana proračuna Europske unije

PRIHODI	RASHODI
<p>Pristojbe za šećer Carinske pristojbe Vlastita sredstva temeljena na PDV-u Vlastita sredstva temeljena na BND-u* Bruto smanjenje godišnjeg doprinosa temeljenog na BND-u odobreno određenim državama članicama Vlastita sredstva temeljena na plastičnom otpadu od ambalažae koji nije recikliran</p> <p style="text-align: center;">UKUPNO VLASTITA SREDSTVA</p> <p>Ravnoteže i prilagodbe ravnoteža temeljenih na PDV-u Ravnoteže i prilagodbe ravnoteža temeljenih na BND-u Neto prilagodba na vlastita sredstva temeljena na PDV-u i BND-u za prethodne financijske godine Prilagodba vezana za neparticipaciju određenih država članica u specifičnim politikama Prilagodba vezana za provedbu odluka o vlastitim sredstvima Prilagodba vezana uz tečajne razlike za vlastita sredstva</p> <p style="text-align: center;">UKUPNO ravnoteže i prilagodbe</p> <p style="text-align: center;">UKUPNO nacionalni doprinosi</p> <p>Višak raspoloživ iz prethodne financijske godine (uključujući iz EAGGF-Jamstvo i Jamstvo za vanjsku pomoć) Administrativni prihodi Financijski prihodi, zatezne kamate i kazne Proračunska jamstva, operacije zaduživanja i posuđivanja Prihodi, doprinosi i povrati vezani uz politike Unije Druge institucije</p> <p style="text-align: center;">UKUPNO drugi prihodi</p>	<p>1. JEDINSTVENO TRŽIŠTE, INOVACIJE I DIGITALIZACIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Istraživanje i razvoj • Europske strateške investicije • Jedinствeno tržište • Svemir <p>2. KOHEZIJA I VRIJEDNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionalni razvoj i kohezija • Oporavak i otpornost • Ulaganje u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti <p>3. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poljoprivredna i pomorska politika • Okoliš i klimatske akcije <p>4. MIGRACIJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migracije • Upravljanje granicama <p>5. SIGURNOST I OBRANA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sigurnost • Obrana <p>6. SUSJEDSTVO I SVIJET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanjsko djelovanje <p>7. EUROPSKA JAVNA UPRAVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Europske škole i mirovine • Administrativni troškovi institucija • Komisija • Ostale institucije <p>8. IZVAN VFO-a</p> <p>9. MEHANIZMI SOLIDARNOSTI UNUTAR I IZVAN UNIJE (Posebni instrumenti)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rezerva za solidarnost i hitnu pomoć (SEAR) • Europski fond za prilagodnu globalizaciji (EGF) • Rezerva za prilagodbu Brexit-u
UKUPNO PRIHODI	UKUPNO RASHODI

Izvor: samostalna izrada autora prema EK – EU fundings programme

EU donosi dugoročne planove potrošnje, poznate kao višegodišnji financijski okviri, koji utvrđuju prioritete potrošnje i ograničenja za nekoliko godina. Trenutni dugoročni proračun pokriva razdoblje od 2021. do 2027. godine. Uz dugoročni proračun, svake godine se pregovara i usvaja godišnji proračun. Ovaj proračun postavlja rashode i prihode za financijsku godinu, unutar iznosa dogovorenih u dugoročnom proračunu. Komisija predlaže nacrt proračuna, o kojem potom pregovaraju i dogovaraju ga Europski parlament i Vijeće. Komisija je odgovorna za upravljanje novcem, iako više od polovice proračuna upravlja zajedno s nacionalnim vladama. Svake godine Parlament ocjenjuje kako je proračun iz prethodne godine proveden i odlučuje hoće li odobriti način na koji je Komisija to učinila, na temelju preporuke Vijeća. Ovaj postupak poznat je kao "davanje razrješnice". (BUDGET EU, 2024; vlastiti prijevod)

RH je u 2022. godine bila najveći neto primatelj sredstava iz EU proračuna i NewGenEU fonda. Njezin pozitivan neto saldo od približno 3,5% BND-a jasno pokazuje koliko je Hrvatska profitirala iz tih izvora u odnosu na svoju ekonomsku veličinu. Ovo je posebno značajno u usporedbi s drugim zemljama kao što su Grčka, Slovačka i baltičke zemlje koje također ostvaruju visoke neto primitke, ali nešto niže od RH. U 2023. godini RH ponovno prednjači među zemljama EU27 kao najveći neto primatelj, s približno istim udjelom u BND-u kao i u 2022. godini. Ovo je od ključne važnosti za daljnji ekonomski razvoj zemlje, osobito s obzirom na činjenicu da se EU sredstva koriste za financiranje brojnih kapitalnih i tekućih projekata.

3 FISKALNI RIZIK

Fiskalni rizici obično se tumače kao potencijalni događaji ili trendovi koji bi rezultirali jednokratnim ili trajnim povećanjem potrošnje ili jednokratnim ili trajnim gubitkom prihoda. U oba slučaja to bi doprinijelo većem javnom dugu. Sveobuhvatno razumijevanje izvora, vjerojatnosti i opsega fiskalnih rizika ključno je za osiguravanje da vlade s pouzdanjem ispunjavaju svoje fiskalne ciljeve i izbjegnu buduće destruktivne promjene politika. Fiskalni rizici su čimbenici koji mogu uzrokovati odstupanje fiskalne izvedbe vlade od onoga što je bilo predviđeno. S gledišta kreiranja politika, rizici prema dolje, tj. rizici koji bi pogoršali javne financije, a ne poboljšali ih, smatraju se važnijima. (MFAC, 2021, str. 1; vlastiti prijevod)

Prema Kopits (2014) postoje tri različita pristupa mjerenju fiskalnog rizika:

- najpoznatiji način procjene fiskalnog rizika je izravna procjena koja uključuje identifikaciju i izravnu kvantitativnu procjenu potencijalnih proračunskih troškova specifičnih rizika, uključujući one povezane s uvjetnim obvezama. Postala je najpopularniji pristup kojeg su usvojile vlade koje slijede dobre prakse u standardima transparentnosti, posebice nakon financijske krize iz 2008. godine,
- za procjenu općih rizici koji nisu podložni izravnoj procjeni, a prolaze iz makroekonomskih kretanja koristi se analiza osjetljivosti. Analizom se procjenjuju opći rizici kvantificiranjem osjetljivosti osnovne projekcije proračunskog deficita ili duga javnog sektora u odnosu na varijacije stope rasta, financijskih mjehura, fluktuacija kamatnih stopa, volatilnosti tečaja, šokova u uvjetima trgovine, demografskih pritisaka ili promjena u drugom domaćim ili vanjskim makroekonomskim varijablama – obično pod restriktivnom pretpostavkom da su te promjene egzogene i odvojive,
- stohastičkim pristupom ispravljaju se većina ograničenja inherentnih izravnim procjenama i analizama osjetljivosti. Ipak, njihovi su rezultati teže razumljivi, a osnovni izračuni skuplji u smislu analitičke složenosti i zahtjeva za podacima.

Tablica 2. Vrste i oblici fiskalnih rizika

FISKALNI RIZICI		
VRSTA	OBLIK	OBJAŠNENJE
VRSTA	Opći	Obuhvaćaju rizike koji proizlaze iz procjena ili projekcija makroekonomskih varijabli i demografskih varijabli koje čine osnovu za prognoze vladinih rashoda i prihoda.
	Specifični	Identificiraju se izravno s obzirom na vladine programe potrošnje, porezne mjere ili druge političke odluke koje imaju neizvjestan učinak na proračun tijekom vremena. Uglavnom se sastoje od eksplicitnih i implicitnih potencijalnih obveza, uglavnom u obliku vladinih jamstava.
	Sustavni	Odnosi se na vjerojatnost da je država nesolventna i nelikvidna, odnosno da nije u stanju ispuniti svoje obveze prema obvezničarima i vjerovnicima.
IZVOR	Egzogeni	rizici koji uglavnom padaju izvan izravnog utjecaja vladine politike, poput prirodnih katastrofa. U malom otvorenom gospodarstvu, znatna makroekonomska neizvjesnost određena je izvana; konkretno, BDP i kamatne stope mogu biti pogođeni šokovima u uvjetima trgovine, vanjskoj potražnji i monetarnim uvjetima u inozemstvu.
	Endogeni	rizici koje mogu generirati vladine aktivnosti ili ako vladine akcije mogu utjecati na vjerojatnost njihova nastanka. endogeni rizici, poput onih povezanih s potencijalnim obvezama, uglavnom su funkcija prošlih i trenutnih odluka vlade, često u pokušaju odgađanja vladinih rashoda u budućnost kako bi se maksimalizirao fiskalni prostor u sadašnjosti. Isto tako, prevelik optimizam u proračunskim prognozama ekvivalentan je samonametnutom riziku.
TRAJNOST	Diskretan	Povezan je s određenim događajem (npr. trošak povezan s realizacijom vladinog jamstva)
	Kontinuiran	Povezan je s postupnim nakupljanjem pritiska uslijed niza događaja (npr. viši troškovi socijalne skrbi zbog produljenja životnog vijeka). Mogu se uključiti u sveukupni fiskalni okvir primjernom konzervativnih pretpostavki. Njihovo nakupljanje općenito pruža pravovremena upozorenja.
VREMENSKI OKVIR	Kratkoročan	Primjenjiv na razdoblje do godine dana.
	Srednjoročan	Primjenjiv na razdoblje do 5 godina.
	Dugoročan	Primjenjiv na razdoblje od 5 do 50 godina.
PERSPEKTIVA	Ekonomski	Uglavnom uključuju makroekonomske varijable koje čine osnovu fiskalnih prognoza. Osim toga, uključuju i vjerojatnu realizaciju potencijalnih obveza koje mogu rezultirati zahtjevima za proračunskim sredstvima.
	Tehnički	Tehnički rizici proizlaze uglavnom iz podataka i metoda za procjenu i prognoziranje vladinih rashoda i prihoda.
	Politički	Politički rizici najteže su obuhvatljivi jer obično uključuju nepredviđene diskrecijske akcije (ili neakcije) vlade, koje odstupaju od prethodnih obveza.
POVEZANOST	Izolirani	Vjerojatnost da će se dogoditi zbog izoliranih slučajeva. Kada je rizik izoliran, jednostavni izračuni mogu biti dovoljni za procjenu njegovog mogućeg učinka
	Korelirani	Vjerojatnost da će se rizik materijalizirati zajedno s drugim rizicima. Na primjer, ozbiljan ekonomski pad može utjecati na kategorije prihoda i rashoda u proračunu. U slučaju koreliranih rizika, poželjno je provesti fiskalni stres-test kako bi se dobila sveobuhvatnija procjena.
VJEROJATNOST REALIZACIJE	Niska	(manje od 40%)
	Srednja	(između 40% i 60%)
	Visoka	preko 60%).

Izvor: samostalna izrada autora prema MFAC, KOPITS (2014) i BUDINA, N, PETRIE, M (2013)

4 METODOLOGIJA I REZULTATI ANALIZE

Poticaj za izradu analize prikazane u nastavku ovog rada proizlazi iz dostavljenih podataka u okviru Programa Konvergencije/Stabilnosti i Nacrta proračunskog plana od strane Ministarstva financija RH (dalje u tekstu: MFIN) tijekom izrade [Godišnjeg izvješća o radu Povjerenstva za fiskalnu politiku](#). Među dostavljenim podacima postoji dio koji prikazuje „Rashode za programe EU koji su u potpunosti pokriveni prihodima iz fondova EU-a“ iz sekcije „Iznosi koji trebaju biti izuzeti iz ciljane vrijednosti rashoda“. Projicirani, tj. planirani iznosi rashoda potaknuli su razmišljanje o mogućim fiskalnim rizicima za državni proračun, s obzirom na to da udio alociranih sredstava iz EU proračuna za RH nije zanemariv, osobito posljednjih godina kada je Hrvatska postala jedna od zemalja s najvećim neto primanjima u odnosu na uplatu promatrano udjelom u BND-u. RH je posljednjih godina doživjela kombinaciju različitih nepovoljnih događaja, uključujući pandemiju COVID-19 i tri potresa na zagrebačkom području što može pojasniti dio rasta neto primanja od strane EU kao mjeru solidarnosti, ali pregledom rashoda prema programima iz proračuna EU možemo uočiti kako su se sredstva kroz sustav solidarnosti alocirala samo u 2021. godini u iznosu od 319,2 mil € (što je bio najviši iznos alociran prema nekoj od zemlja članica EU27) te koja su izostala u narednim godinama.

Planirana sredstva iz EU proračuna predstavljaju značajan dio fiskalne strategije, a njihova ovisnost o EU fondovima može predstavljati fiskalni rizik. Analiza ovih sredstava, kao i njihova utjecaja na nacionalne proračune, ključna je za razumijevanje dugoročnih rizika i prilika koje ovi transferi donose.

4.1 Metodologija istraživanja

Pregledom dostupne literature vidljivo je kako se istraživanja najčešće fokusiraju na sposobnost apsorpcije EU sredstava i utjecaj kohezijske politike na gospodarski rast i

razvoj. Međutim, postoji nedostatak literature koja se bavi temom fiskalnog rizika povezanog s korištenjem EU sredstava.

U ovoj analizi korišteni su alati deskriptivne statistike kako bi se pružio opći pregled utjecaja EU sredstava za RH i članice EU13. Iako bi dublja stohastička analiza, poput panel analize, pružila preciznije uvide u dugoročne učinke EU sredstava na fiskalnu poziciju država, za takav pristup bilo bi potrebno osigurati znatno više podataka te se zbog kompleksnosti i nedostatka potpune baze podataka, odlučilo za jednostavniji pristup deskriptivne statistike (aritmetička sredina, rasponi, udjeli i grafički prikazi). Korištenje ovih statističkih alata omogućuje uvid u osnovne trendove i odnose između alociranih EU sredstava i fiskalnih pozicija EU13, čime se daje početna osnova za dublje analize koje bi zahtijevale dodatne podatke i sofisticiranije metode.

Postavljena je sljedeća istraživačka teza:

- *Hrvatska pokazuje znakove fiskalnog rizika zbog prevelikog oslanjanja na EU sredstva*

Definiranje metodologije analize ovog rada uvelike je ovisilo o dostupnosti podataka. Problem dostupnosti ažuriranih i usklađenih podataka iz minimalno jednog ili više relevantnih izvora predstavlja izazov, posebno u analizi europskih sredstava iz proračuna EU-a. Kako bi se moglo pristupiti analizi s različitih aspekata, potrebno je bilo osigurati dosljedne i ažurirane podatke. Ključni problemi s kojima se istraživač susreće uključuju sljedeće:

Dostupnost podataka: Podaci s EUROSTAT-a su strukturirani tako da se relevantni podaci za ovu analizu mogu pronaći pod specifičnim kodovima:

- D7REC_S212 = Other current transfers, revenue, from the institutions and bodies of the European Union (*hrv. Ostali tekući transferi, prihodi od institucija i tijela Europske unije*)
- D74_S212 = Current international cooperation, revenue from the EU institutions (*hrv. Tekuća međunarodna suradnja, prihodi od institucija Europske unije*)

- D9REC_S212 = Capital transfers, revenue from the institutions and bodies of the EU (hrv. Kapitalni transferi, prihodi od institucija i tijela Europske unije)

Ovi kodovi definiraju tekuće i kapitalne transfere prema zemljama članicama EU-a iz različitih institucija i tijela EU-a. Međutim, podaci za navedene kodove prema ESA 2010 metodologiji u ovom slučaju nisu dostupni za sve zemlje članice EU-a koje se promatraju u ovome radu. Poslan je upit prema Državnom zavodu za statistiku (dalje u tekstu: DZS) u cilju dostave podataka i/ili usmjerenja na EUROSTAT službu za korisnike koja bi imala uvid u razloge nedostatka podataka i eventualnu dostavu podataka, ali odgovor iz EUROSTAT-a i nakon završetka pisanja ovog rada još je uvijek u obradi. Ključno za svaku analizu jest razvijanje ujednačenog i metodičkog pristupa u prikupljanju, prezentiranju i analizi podataka što se zbog neusklađenosti i nedostupnosti podataka za fiskalne transfere institucija i tijela EU-a prema zemljama članicama predstavilo kao izazov, odnosno problem.

Različite metodologije vođenja državnih proračuna: Pregled državnih proračuna EU13 radi prikupljanja podataka o europskim sredstvima također je jedan od problema. Svaka država članica EU-a zadržava pravo na specifične metode vođenja proračuna i različitu terminologiju, što otežava usporedbu između zemalja. Primjerice, Poljska ne prikazuje sredstva iz EU fondova direktno u proračunu, što nije slučaj za Hrvatsku. Usporedba ovih podataka zahtijeva znatno više vremena i resursa, uz dodatnu prepreku zbog jezičnih barijera i različitih metoda vođenja proračuna.

Stoga se kao rješenje problema pokazalo korištenje usporedivih podataka za planirana alocirana sredstva iz EU proračuna za zemlje članice prema godinama za promatrani period, kako bi se postigla uniformnost podataka.

Metodologija istraživanja

- Odabrani pokazatelji procjene opasnosti od fiskalnog rizika na državni proračun = udio alociranih sredstava iz proračuna EU u ukupnim rashodima državnog proračuna, udio alociranih sredstava iz proračuna EU u ukupnim prihodima državnog proračuna,

udio alociranih sredstava u nominalnom BDP-u zemlje članice - promatrani udio planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a u nominalnom BDP-u je bez prilagodbe inflaciji. Time se omogućava praćenje planiranih alokacija u tekućim cijenama, jednostavnija usporedba između država te pregled stvarnog ekonomskog rasta novih članica. Također, ovaj pristup omogućuje praćenje fiskalnog učinka EU sredstava na gospodarstva članica i daje transparentan pregled proračunskih izdvajanja,

- Vremenski okvir = promatrani su dostupni podaci iz proračuna EU od 2004. do 2023. godine. Godina 2004. odabrana je kao bazna, budući da je tada započelo prvo proširenje s članicama iz EU13. Planirana sredstva za svaku zemlju članicu definirana su i prikazana kao rashodi EU budžeta (u milijunima eura). Rashodovna strana proračuna EU-a sadrži sve stavke rashoda za različite programe putem kojih se planiraju utrošiti prikupljena sredstva.

- Promatrane zemlje = u analizi su obuhvaćene samo nove članice EU-a, odnosno EU13: Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Slovenija, Litva, Latvija, Estonija, Cipar, Malta, Bugarska, Rumunjska i Hrvatska.

- Usklađenost s metodologijom ESA 2010 = udio planiranih alociranih sredstava promatran je u kontekstu ukupnih rashoda i prihoda opće države te neto proračunskog salda prema ESA 2010 metodologiji. S obzirom na potrebu za usklađivanjem podataka, proračunske kategorije su prilagođene korištenjem BDP deflatora radi prilagodbe inflaciji.

- Usporedba udjela planiranih sredstava i proračunskog salda = usporedba udjela planiranih alociranih sredstava s proračunskim saldom EU13 pruža uvid u potencijalne fiskalne rizike, posebno u slučaju RH. Time se može pružiti utemeljeno mišljenje o postavljenoj istraživačkoj tezi.

4.2 Analiza i prikaz rezultata istraživanja

U nastavku poglavlja su rezultati i objašnjenja istraživanja.

Tablica 3. Ukupni iznosi planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a prema pojedinoj članici EU13 kroz promatrana razdoblja i iznosi po glavi stanovnika u milijunima eura kroz promatrana razdoblja

Rang	2004. – 2023.		2004. – 2023.		2013. – 2023.	
	EU13	nom. iznos	EU13	per capita	EU13	per capita
1	POLJSKA	242.081,7	ESTONIJA	516,71	ESTONIJA	647,61
2	MAĐARSKA	84.479,5	LITVA	507,43	LITVA	628,32
3	RUMUNJSKA	82.942,3	LATVIJA	447,04	LATVIJA	570,96
4	ČEŠKA	75.274,2	MAĐARSKA	430,52	MAĐARSKA	562,48
5	SLOVAČKA	38.808,5	MALTA	359,50	ČEŠKA	465,37
6	BUGARSKA	31.496,2	SLOVAČKA	357,93	SLOVAČKA	464,62
7	LITVA	30.360,3	ČEŠKA	357,22	MALTA	434,49
8	LATVIJA	17.832,7	SLOVENIJA	350,03	SLOVENIJA	414,12
9	HRVATSKA	16.628,5	POLJSKA	320,12	POLJSKA	399,35
10	SLOVENIJA	14.451,2	CIPAR	273,64	HRVATSKA	364,48
11	ESTONIJA	13.752,3	BUGARSKA	227,80	BUGARSKA	326,03
12	CIPAR	4.622,1	RUMUNJSKA	210,67	CIPAR	321,18
13	MALTA	3.275,1	HRVATSKA	209,45	RUMUNJSKA	310,85

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Poljska je uvjerljivo zemlja s najvišim nominalnim iznosom alociranih sredstava iz proračuna EU-a u iznosu od 242 milijarde eura te je slijede Mađarska s 84 milijarde eura i Rumunjska s 82 milijarde eura. Lista pokazuje dvije zanimljivosti, što će se posebice pokazati kroz naredne rezultate istraživanja za odabrane pokazatelje. Najviši iznosi alociranih sredstava per capita ostvarile su baltičke zemlje s Estonijom na prvome mjestu. Podatak o iznosu per capita za Sloveniju, koja se prema drugim pokazateljima nalazi na začelju liste EU13, je također zanimljivost posebice kada usporedimo s npr. Poljskom, Rumunjskom i Bugarskom.

Tablica 4. Prosječni udjeli planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a prema pojedinoj članici EU13 u ukupnim prihodima (prema ESA2010) tijekom promatranih razdoblja u milijunima eura

Rang	EU13	2004. – 2023.	EU13	2007. – 2023.	EU13	2013. – 2023.
1	LITVA	12,0%	LITVA	12,5%	LITVA	11,4%
2	LATVIJA	10,0%	LATVIJA	10,6%	BUGARSKA	10,8%
3	BUGARSKA	8,9%	BUGARSKA	9,9%	LATVIJA	10,3%
4	ESTONIA	8,7%	ESTONIA	9,1%	MAĐARSKA	9,8%
5	MAĐARSKA	8,2%	MAĐARSKA	9,1%	RUMUNJSKA	9,6%
6	RUMUNJSKA	7,5%	RUMUNJSKA	8,3%	ESTONIA	8,8%
7	POLJSKA	7,2%	POLJSKA	7,8%	POLJSKA	7,8%
8	SLOVAČKA	6,4%	SLOVAČKA	6,9%	SLOVAČKA	7,0%
9	ČEŠKA	5,2%	ČEŠKA	5,6%	ČEŠKA	6,1%
10	MALTA	4,7%	MALTA	4,5%	HRVATSKA	5,8%
11	SLOVENIJA	4,0%	SLOVENIJA	4,3%	MALTA	4,7%
12	HRVATSKA	3,4%	HRVATSKA	3,9%	SLOVENIJA	4,4%
13	CIPAR	3,0%	CIPAR	2,9%	CIPAR	3,2%
prosjek EU13		6,9%	prosjek EU13	7,3%	prosjek EU13	7,7%

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

RH za promatrana razdoblja (2004.-2023. i 2007.-2023.) bilježi niži udio alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima u usporedbi s većinom ostalih članica EU13. Međutim, u posljednjem razdoblju (2013.-2023.), koje je za RH posebno relevantno jer označava period nakon priključenja EU, zauzima 10. mjesto, iako još uvijek ostaje ispod prosjeka EU13. Primjetno je da su baltičke zemlje, zajedno s Bugarskom i Rumunjskom, kontinuirano pri vrhu liste. S druge strane, susjedna Slovenija se zadržava pri dnu ljestvice, s udjelom od približno 4,2%, što je relativno nisko u odnosu na ostale članice, izuzimajući Maltu i Cipar kao otočne države. Udio alociranih sredstava iz EU proračuna u ukupnim prihodima za sve članice EU13 viši je u promatranom razdoblju (2013.-2023.) u odnosu na druga razdoblja. Kohezijska politika, koja čini oko 80% svih alociranih sredstava iz EU proračuna, vidljivo je imala ključnu ulogu u oporavku gospodarstva EU13 nakon globalne financijske krize 2008. godine kroz snažan porast raspoloživih sredstava za zemlje članice. Slično se i u još većem obujmu odvija u trenutačnom okviru (2021.-2027.) koji je bio obilježen COVID-19 i energetsom krizom.

Tablica 5. Prosječni udjeli planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a prema pojedinoj članici EU13 u ukupnim rashodima (prema ESA2010) tijekom promatranih razdoblja u milijunima eura

Rang	EU13	2004. – 2023.	EU13	2007. – 2023.	EU13	2013. – 2023.
1	LITVA	11,2%	LITVA	11,6%	LITVA	11,0%
2	LATVIJA	9,3%	LATVIJA	9,8%	BUGARSKA	10,5%
3	BUGARSKA	8,7%	BUGARSKA	9,6%	LATVIJA	9,8%
4	ESTONIA	8,6%	ESTONIA	9,0%	MAĐARSKA	9,0%
5	MAĐARSKA	7,5%	MAĐARSKA	8,3%	RUMUNJSKA	8,6%
6	POLJSKA	6,6%	RUMUNJSKA	7,4%	ESTONIA	8,5%
7	RUMUNJSKA	6,6%	POLJSKA	7,2%	POLJSKA	7,2%
8	SLOVAČKA	5,9%	SLOVAČKA	6,3%	SLOVAČKA	6,6%
9	ČEŠKA	4,9%	ČEŠKA	5,4%	ČEŠKA	5,9%
10	MALTA	4,5%	MALTA	4,3%	HRVATSKA	5,5%
11	SLOVENIJA	3,7%	SLOVENIJA	3,9%	MALTA	4,5%
12	HRVATSKA	3,2%	HRVATSKA	3,7%	SLOVENIJA	4,0%
13	CIPAR	2,8%	CIPAR	2,7%	CIPAR	3,1%
prosjeak EU13		6,4%	prosjeak EU13	6,8%	prosjeak EU13	7,2%

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Litva se dosljedno nalazi na prvom mjestu u sva tri promatrana razdoblja s najvišim prosječnim udjelima alociranih sredstava. Ovaj stabilan položaj pokazuje snažnu apsorpciju sredstava iz EU fondova i posljedično udjela alociranih sredstava u ukupnim rashodima. Latvija i Bugarska također su pri vrhu kroz razdoblja. RH se u razdoblju 2004.-2023. nalazi na 12. mjestu s udjelom od 3,2%, što je daleko ispod prosjeka EU13 od 6,4%. Za promatrano razdoblje 2007.-2023. zadržava se sličan udio od 3,7%, ponovno ispod prosjeka EU13 od 6,8%. U razdoblju 2013.-2023., udio raste na 5,5%, čime se Hrvatska pomaknula na 10. mjesto zadržavajući prosječni udio alociranih sredstava iz EU proračuna ispod prosjeka EU13 od 7,2% za promatrano razdoblje. Slično kao i s udjelom u ukupnim prihodima Slovenija, Cipar i Malta su konzistentno pri dnu ljestvice u sva tri promatrana razdoblja. Cipar bilježi najniži udio u svim razdobljima, dok se Slovenija također nalazi u donjoj polovici s udjelima ispod prosjeka EU13.

Tablica 6. Prosječni udjeli planiranih alociranih sredstava iz EU proračuna prema pojedinoj članici EU13 u nominalnom BDP-u tijekom promatranih razdoblja u milijunima eura

Rang	EU13	2004. – 2023.	EU13	2007. – 2023.	EU13	2013. – 2023.
1	LITVA	4,2%	LITVA	4,3%	MAĐARSKA	4,4%
2	LATVIJA	3,7%	MAĐARSKA	4,1%	BUGARSKA	4,1%
3	MAĐARSKA	3,7%	LATVIJA	3,9%	LITVA	4,0%
4	ESTONIJA	3,4%	BUGARSKA	3,6%	LATVIJA	3,9%
5	BUGARSKA	3,3%	ESTONIJA	3,6%	ESTONIJA	3,4%
6	POLJSKA	2,9%	POLJSKA	3,1%	RUMUNJSKA	3,2%
7	SLOVAČKA	2,5%	RUMUNJSKA	2,7%	POLJSKA	3,1%
8	RUMUNJSKA	2,5%	SLOVAČKA	2,7%	SLOVAČKA	2,8%
9	ČEŠKA	2,1%	ČEŠKA	2,3%	HRVATSKA	2,6%
10	SLOVENIJA	1,8%	SLOVENIJA	1,9%	ČEŠKA	2,5%
11	MALTA	1,8%	HRVATSKA	1,8%	SLOVENIJA	1,9%
12	HRVATSKA	1,5%	MALTA	1,7%	MALTA	1,7%
13	CIPAR	1,2%	CIPAR	1,1%	CIPAR	1,3%
prosjeak EU13		2,6%	prosjeak EU13	2,8%	prosjeak EU13	3,0%

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT, World Bank

Situacija udjela alociranih sredstava iz proračuna EU u ukupnim prihodima i rashodima preslikava se na udio u nominalnom BDP-u, uz određene promjene. Litva zauzima visoko mjesto u svim razdobljima, rangirajući se prva u razdoblju 2004.-2023. (4,2%) i 2007.-2023. (4,3%), dok u razdoblju 2013.-2023. dolazi na treće mjesto s udjelom od 4,0%. Ovaj rezultat ponovno ukazuje na značaj kojeg imaju sredstava iz EU proračuna za Litvu i druge baltičke zemlje. Podatak za promatrano razdoblje 2013.-2023. pokazuje poznatu činjenicu kako Mađarska uvelike koristi sredstva iz EU proračuna i kako se ta činjenica često koristi u političkim previranjima između mađarske Vlade i čelnih institucija EU-a kad dođe do pitanja suglasja oko praćenja europskih politika. Mađarska ima vodeću poziciju u razdoblju 2013.-2023. s udjelom od 4,4%, a u ostalim razdobljima se također nalazi među prvih tri, što ukazuje na kontinuirano snažnu apsorpciju sredstava iz EU fondova u odnosu na svoj BDP, ali i opasnost koju nosi visoka razina udjela sredstava iz proračuna EU na gospodarsku aktivnost u toj zemlji članici EU-a. RH u razdoblju 2004.-2023. zauzima pretposljednje

mjesto s udjelom od 1,5%, što je znatno ispod prosjeka EU13 od 2,6%. U razdoblju 2007.-2023., Hrvatska ostaje na 12. mjestu s neznatnim porastom na 1,7%, dok je prosjek EU13 porastao na 2,8%. Za promatrano razdoblje 2013.-2023., RH se pomiče na 10. mjesto s udjelom od 2,6%, iako je još uvijek ispod prosjeka EU13, koji iznosi 3,0%. Visoka mjesta prema udjelu alociranih sredstava iz proračuna EU u nominalnom BDP-u kroz sva promatrana razdoblja zadržavaju Bugarska, Latvija, i Estonija. Slovenija i Cipar zauzimaju donja mjesta u svim razdobljima, pri čemu Cipar bilježi najniži udio u svakom od promatranih razdoblja, dok se Slovenija nalazi blizu dna ljestvice s udjelom između 1,8% i 1,9%.

U nastavku analize prikazani su grafikoni koji usporedno prikazuju kretanja udjela alociranih sredstava iz EU proračuna u ukupnim prihodima i rashodima i neto proračunskog salda prema ESA2010 metodologiji. Ovi grafički prikazi imaju za cilj prikazati povezanost između kretanja alociranih sredstava i potencijalnog fiskalnog rizika koji se može pojaviti zbog oslanjanja na sredstva iz EU proračuna u državnim proračunima zemalja EU13. Također, promatrajući razdoblje od trenutka učlanjenja 12 novih članica EU-a koje su postale članice prije Hrvatske, kroz peto proširenje (prvi val u 2004. i drugi val u 2007. godini), moguće je analizirati kako promjene udjela alociranih sredstava iz proračuna EU putem fiskalnih transfera prema zemljama EU13 utječu na kretanje proračunskog salda.

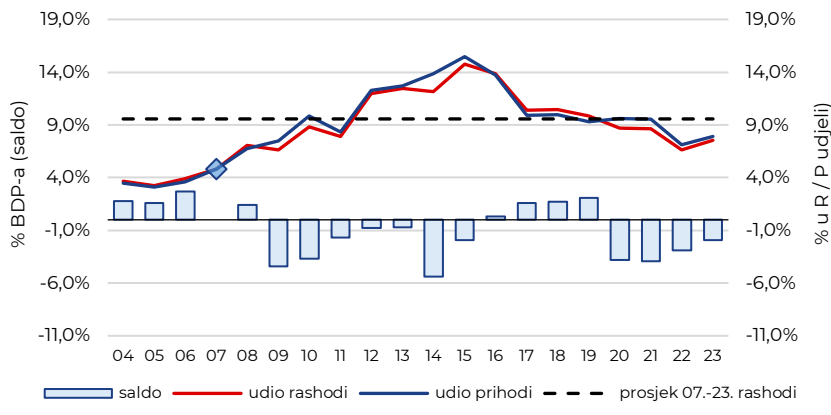
Pretpostavka je kako će se gospodarski slabije razvijene zemlje značajnije oslaniti na fiskalne transfere iz vanjskih izvora prilikom vođenja javnih financija, posebice u uvjetima negativnih makroekonomskih kretanja. Sukladno tome gospodarski slabije razvijena zemlja članica i/ili ona koja trenutačno osjeća posljedice ekonomske krize, a očekuje znatne fiskalne transfere iz EU-a može:

- izbjegavati racionalizaciju javnih rashoda u razdobljima nepovoljnih makroekonomskih uvjeta. Iako teorija javnih financija predlaže vođenje protuciklične fiskalne politike, primjerice povećanjem državne potrošnje tijekom recesije, važno je napomenuti da EU sredstva nisu zamjena za državnu potrošnju, već nadopuna koja ima za cilj usklađivanje gospodarskih prilika između bogatijih i siromašnijih članica EU-a (VASARDANI, DIMITROPOULOU, 2018). Ako se država dugoročno oslanja na pokrivanje kapitalnih i tekućih

rashoda putem EU sredstava, može biti sklona izbjegavati smanjenje potrošnje u kriznim razdobljima, pod pretpostavkom da će i dalje imati dovoljno fiskalnog prostora,

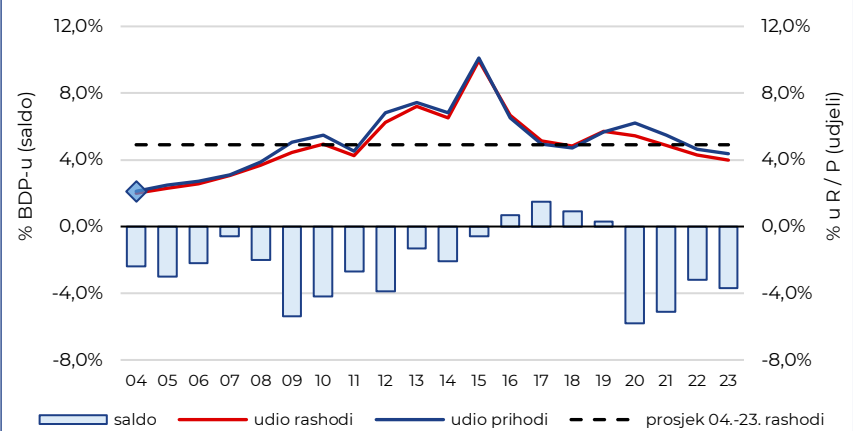
- opteretiti lokalne (regionalne) proračune na način da se poveća potreba za dodatnim nacionalnim transferima prema lokalnim/regionalnim samoupravama. Ulaganja u projekte čija je potreba i održivost upitna prema rezultatima (često zanemarene) cost-benefit analize može biti opterećenje za proračune lokalnih (regionalnih) jedinica samouprave. Primjerice, ulaganja u projekte poput obnove škola u ruralnim područjima s negativnim demografskim trendovima mogu stvoriti problem održivosti nakon završetka projekta. Zbog smanjenja broja učenika i fiksnih troškova održavanja, ti troškovi padaju na teret lokalnih proračuna, koji imaju niže direktne prihode zbog pada broja odraslih stanovnika i poreznih prihoda. Takve situacije dovode do povećane ovisnosti o nacionalnim transferima i mogu ograničiti financijske kapacitete lokalnih vlasti za buduće projekte s većom dodanom vrijednošću, kao što su projekti koji bi otvorili nova radna mjesta i privukli stanovnike. Ovi primjeri se mogu proširiti i na nacionalnu razinu, gdje ulaganje u kapitalno intenzivne projekte koji ne donose značajne gospodarske koristi mogu dugoročno opteretiti državni proračun.

Grafikon 3. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Bugarsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

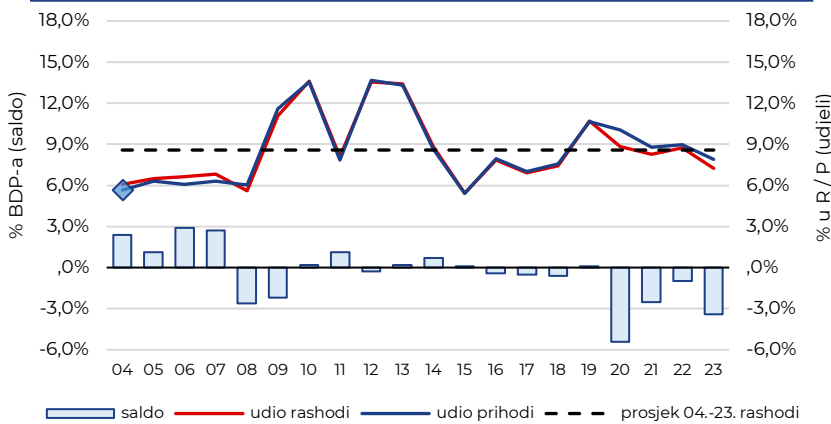
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 4. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Češku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

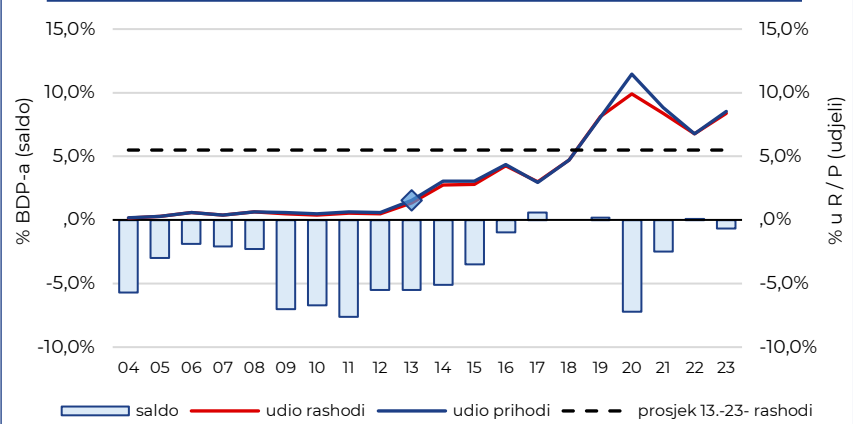
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 5. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Estoniju u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

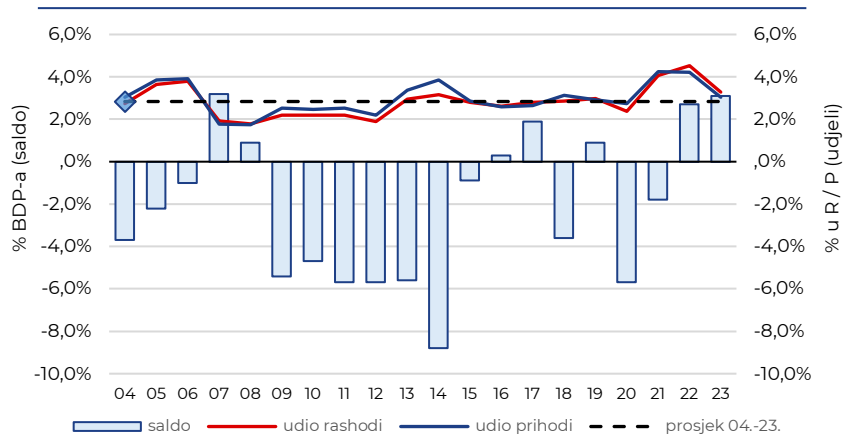
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 6. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Hrvatsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

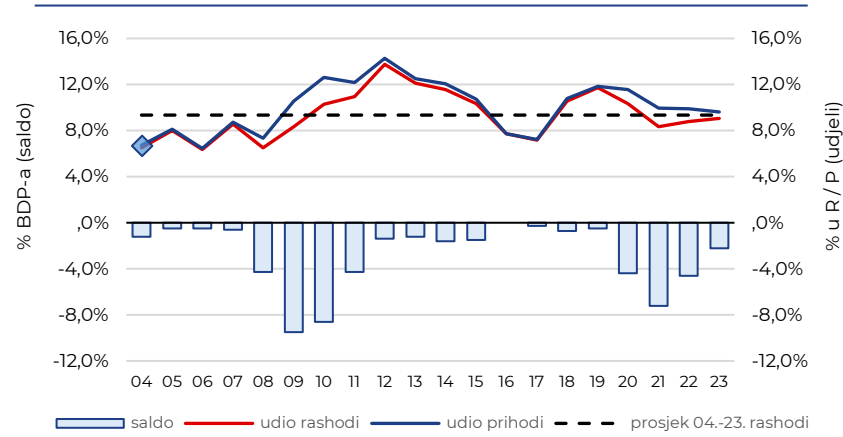
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 7. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Cipar u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)

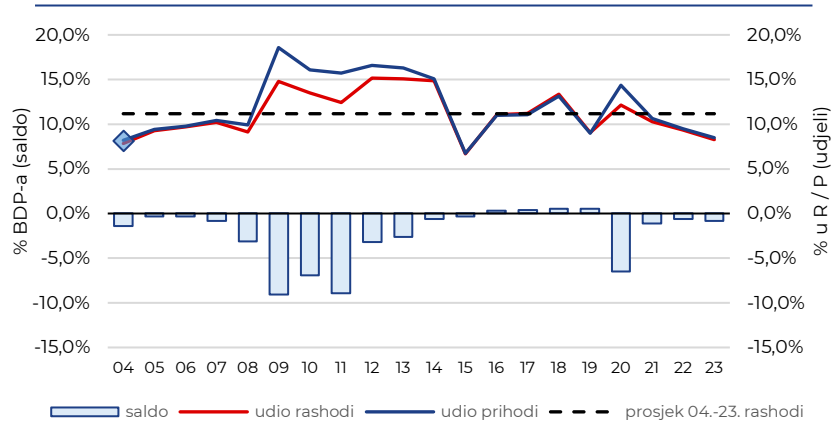
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 8. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Latviju u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)

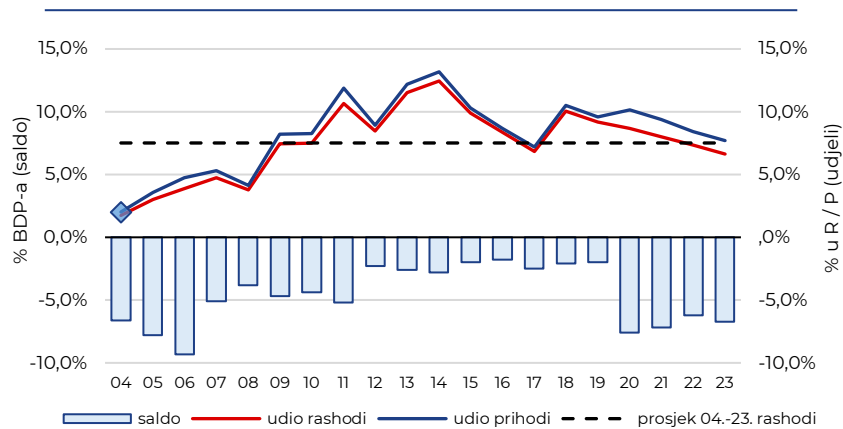
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 9. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Litvu u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)

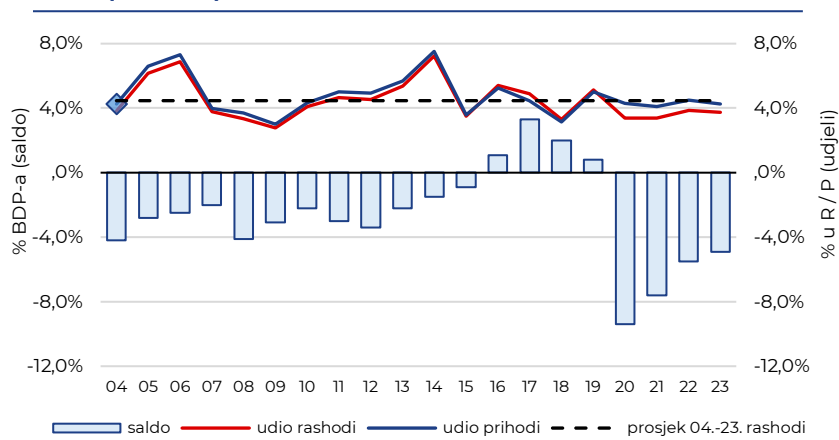
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 10. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Mađarsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)

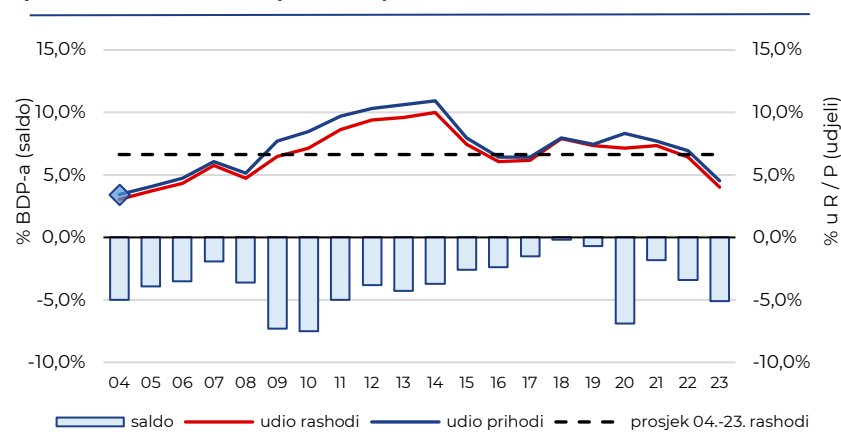
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 11. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za **Maltu u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)**

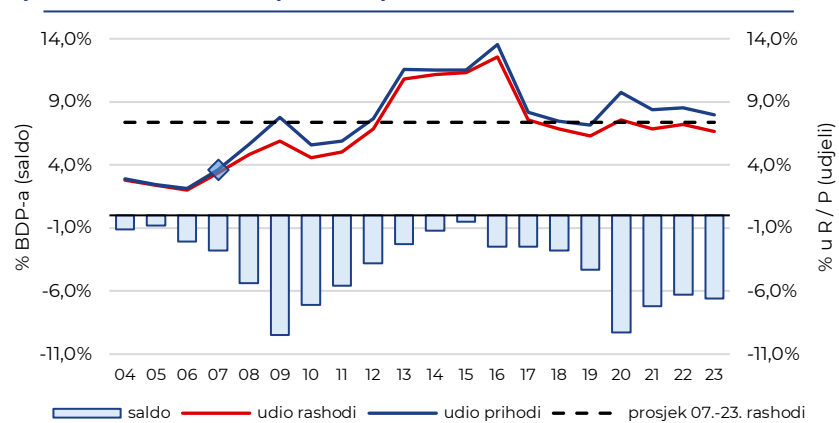
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 12. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za **Poljsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)**

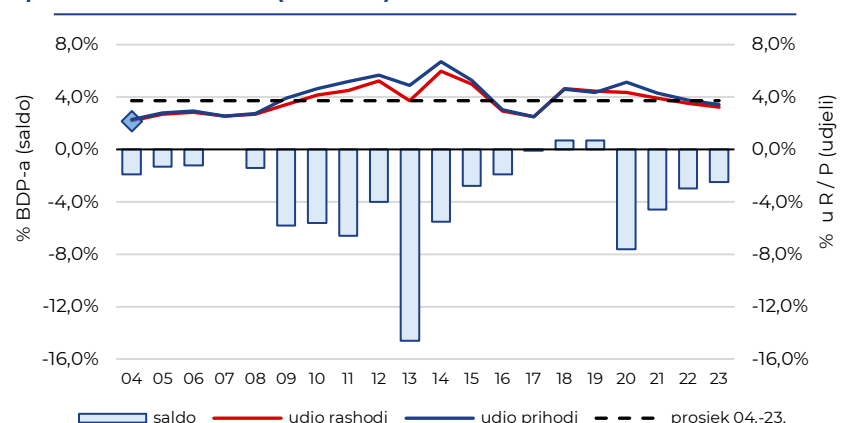
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 13. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za **Rumunjsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)**

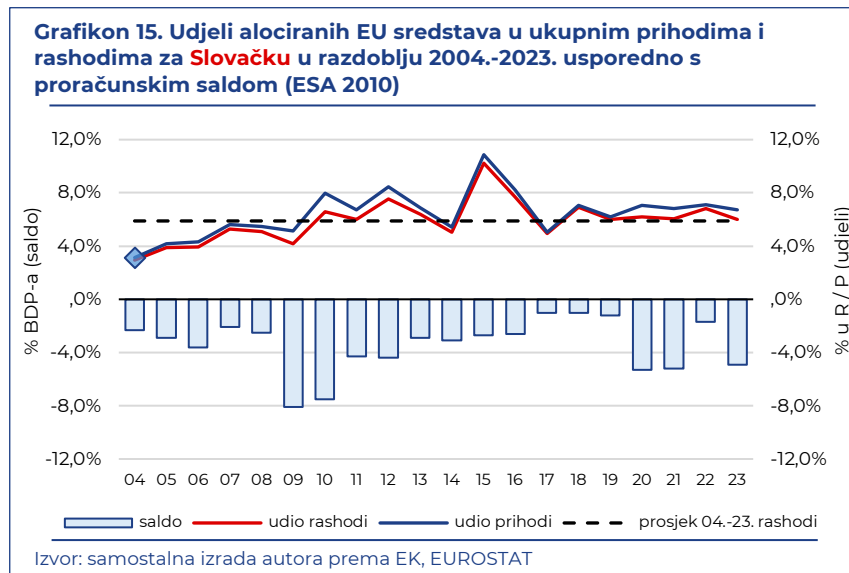
Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Grafikon 14. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za **Sloveniju u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldrom (ESA 2010)**

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

Promatrajući grafikone za zemlje EU13 uočavaju se sljedeće karakteristike trenda kojeg prate većina promatranih zemalja članica:

1. udio alociranih sredstava iz proračuna EU-a u ukupnim prihodima i rashodima iz proračuna postepeno raste tijekom godina s ostvarenjem proračunskih deficita, dok se istovremeno smanjuje udio proračunskog deficita u BDP-u,
2. protokom prve četiri godine po učlanjenju ostvaruje se prvi značajni skok udjela alociranih sredstava (ne nužno odmah i iznad višegodišnjeg prosjeka za zemlju). Međutim, za zemlje EU13 koje su se priključile EU u 2004. godini, skok udjela korelira s gospodarskom krizom iz 2008. godine, stoga ovaj podatak trebamo uzeti s dozom opreza, jer su se u tom periodu dogodile iznimne gospodarske neravnoteže. Ova karakteristika trenda obilježava i putanju kretanja udjela alociranih sredstava proračuna EU za Bugarsku, Rumunjsku i RH, stoga možemo zaključiti kako se ipak radi o karakteristici trenda koji ne mora nužno biti vezan uz gospodarsku krizu iz 2008. godine,
3. vrhunac udjela alociranih sredstava iz proračuna EU-a u ukupnim prihodima i rashodima se ostvaruje tijekom prve ili druge godine po ostvarenju najvećeg proračunskog deficita. Potom slijedi postupno smanjenje udjela alociranih

sredstava na razinu ispod ili u razini vlastitog višegodišnjeg prosjeka uz istovremeno znatno poboljšanje zdravlja javnih financija (umanjen proračunski deficit),

4. protokom dvije godine nakon najniže razine udjela alociranih sredstava (često popraćenog proračunskim suficitom ili znatnim smanjenim proračunskog deficita) slijedi ponovno pogoršanje javnih financija i ostvarenje deficita proračuna,
5. za sve zemlje EU13 primjetan je trend zadržavanja udjela pri razini vlastitog višegodišnjeg prosjeka u posljednje 3 godine, točnije nakon 2020. godine, gdje se ne primjećuju izraženije oscilacije što je slučaj u ostatku promatranog razdoblja.

Obilježje definiranog trenda EU13, u kojemu imamo prisutnost perioda od nekoliko godina koji je popraćen poboljšanjem javnih financija započetih nakon snažnog porasta udjela alociranih sredstava iz proračuna EU-a, ukazuje na utjecaj kojeg imaju alocirana sredstava na opće gospodarsko i fiskalno stanje u zemlji. Povećanjem raspoloživih sredstava za kapitalne projekte putem fiskalnih transfera iz proračuna EU-a omogućuje se pokretanje investicijskog ciklusa kojeg država ne bi mogla sama pokrenuti u vremenima negativnih makroekonomskih kretanja, a koji bi imao pritisak na stabilnost i održivost javnih financija. Smanjenje fiskalnog pritiska i otvaranjem fiskalnog prostora za druge projekte koji se mogu financirati nacionalnim sredstvima pokazuje se pozitivna strana alociranih sredstava iz proračuna EU-a i privlačnost koju imaju u očima gospodarski slabijih zemalja članica EU-a.

Promatrajući podatke za RH možemo definirati kako čak i kao posljednja zemlja koja se učlanila u EU podliježe određenim karakteristikama trenda prisutnog u ostalim zemljama EU13. Primjerice, nakon protoka prve četiri godine po učlanjenju odvija se prvi veći skok u udjelu alociranih sredstava iz proračuna EU-a u ukupnim prihodima i rashodima. To označava i prvi vrhunac udjela alociranih sredstava kojeg je popratio proračunski suficit. Iznimna gospodarska zbivanja u 2020. godini zbog globalne pandemije COVID-19 virusa imala su snažan utjecaj i na hrvatske javne financije zbog čega je ostvaren proračunski deficit pri razini iz 2011. godine, odnosno za vrijeme posljednje velike gospodarske krize koja je RH ostavila u dugogodišnjoj recesiji.

Međutim, čak i usprkos izvanrednim okolnostima RH prati trend prisutan u ostalim zemljama EU13. Ostvarenje najviše razine proračunskog deficita popraćeno je s najvišom razinom udjela alociranih sredstava EU-a. Slijede dvije godine s značajnim smanjenjem udjela alociranih sredstava EU-a u ukupnim rashodima i prihodima kojeg prati poboljšanje javnih financija uz ostvarenje proračunskog suficita. Nakon toga, prema putanji definiranog trenda, slijedi nam postupno pogoršanje javnih financija uz povećanje udjela alociranih sredstava. To dovodi do zaključka kako u RH možemo za 2024. godinu očekivati veći proračunski deficit u odnosu na 2023. uz nastavak ostvarenja rezultata proračunskog deficita kroz minimalno četiri sljedeće godine. Međutim, istovremenom se za budući period može očekivati smanjenje proračunskog deficita uz povećanje udjela alociranih sredstava iz proračuna EU-a, čime će se zasigurno promijeniti hrvatski višegodišnji prosjek udjela alociranih sredstava iz proračuna EU-a.

Shodno prikazanim rezultatima istraživanja ovog rada možemo zaključiti kako RH prati trend prisutan u EU13 promatrajući kretanja udjela alociranih sredstava iz proračuna EU-a u ukupnim prihodima i rashodima. Postavljena tema istraživanja kako je RH u opasnosti od fiskalnog rizika zbog prevelikog oslanjanja na EU sredstva ima osnove. RH je u posljednjih nekoliko godina pri vrhu ili na čelu zemlja neto primateljica. Također, snažan rast udjela alociranih sredstava proračuna EU-a u ukupnim prihodima i rashodima u periodu 2020. – 2023. g. označava opasnost ako se alocirana sredstva u ovom periodu ne budu iskoristila na adekvatan način koji će potaknuti daljnji gospodarski rast utemeljen na diverzifikaciji gospodarstva, što predstavlja strukturni problem RH. Podrška koju EU sredstva daju gospodarskom rastu vidljiva je u svim zemljama EU13, međutim, opasnost prevelikog oslanjanja na EU sredstva kakva je posebice izražena u baltičkim zemljama trebala bi biti izbjegnuta u RH. Baltičke zemlje su prema mnogim karakteristikama slične RH, kao što je slučaj s Bugarskom i u manjoj mjeri s Rumunjskom, Mađarskom i Slovačkom, gdje samo Slovačka ne pokazuje znakove moguće opasnosti od prevelikog oslanjanja na EU sredstva. Podaci za kohezijsku politiku omogućuju uvid u smjer i područja u koja je RH najviše uložila putem EU fondova. To su: zaštita okoliša, konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva, mrežna infrastruktura, transport i energija te socijalna inkluzivnost. Među najslabijima smo u EU prema ulaganjima sredstava iz kohezijskog fonda za

istraživanje i razvoj, obrazovanje, te nas prati i niska razina financijskih sredstava alociranih prema projektima iz područja prilagodbe i preventive rizika proizašlih iz klimatskih promjena. Kao maloj i otvorenoj ekonomiji cilj bi nam trebala biti inovativnost, izvozna orijentiranost i specijalizacija u novim tehnologijama, umjesto trenutačnog snažnog usmjerenje cjelokupnog gospodarstva na uslužne djelatnostima (turizam) i trgovinu.

Stoga, za hrvatski državni proračun postoji opasnost od fiskalnog rizika kroz postupno povećanje oslanjanja na sredstva EU prema provedenom istraživanju u ovom radu. Trenutačno RH nije u značajnoj opasnosti, međutim, trend u posljednjih par godina nagovještava podizanje razine rizika u skoroj budućnosti te potrebu da se izbjegne scenarij baltičkih zemalja.

Box. 1. Procjena pogreške projekcija MFIN-a za udjele rashoda koji su u potpunosti pokriveni prihodima iz EU-a u razdoblju 2014. – 2023.

Prema dostupnim podacima koje je dostavilo MFIN u okviru Programa konvergencije (PK) / Programa stabilnosti (PS) i Nacrta proračunskog plana (NPP) za razdoblje 2014. - 2023., cilj je bio provjeriti u kojoj mjeri MFIN točno procjenjuje udio rashoda koji su u potpunosti pokriveni prihodima iz EU fondova za navedeno razdoblje, izraženih kroz postotak BDP-a. Također, dostavljeni podatci omogućili su i pregled projiciranih vrijednosti investicija koje su u cijelosti financirane prihodima iz EU fondova. Vrijednosti za ovu stavku počinju se prikazivati s 2016. godinom.

Vrijednosti rashoda u potpunosti pokrivenih prihodima iz EU fondova prati napomena kako se radi o stavkama koje trebaju biti “izuzete iz ciljane vrijednosti rashoda”. To se odnosi na sredstva koja dolaze iz vanjskih izvora, u ovom slučaju iz EU fondova, koja se ne računaju kao dio osnovnih rashoda državnog proračuna, jer su financirana sredstvima izvan domaćih proračunskih resursa. Drugim riječima, iako se ta sredstva koriste za financiranje projekata i investicija, ona ne terete državni proračun jer dolaze iz EU fondova. Ako pretpostavimo da će udio rashoda pokrivenih EU sredstvima smanjivati u budućnosti, to bi značilo da će država morati preuzeti veći teret financiranja tih rashoda. Smanjenje raspoloživih EU sredstava implicira da će se manji iznos financirati iz vanjskih izvora, što automatski znači da će razlika (smanjeni iznos EU sredstava) morati biti nadomještena domaćim resursima – kroz državne prihode, tj. uključit će se u redovne rashode državnog proračuna. Dakle, ako je udio rashoda koji se financira iz EU fondova izuzet iz ciljane vrijednosti rashoda, a taj udio se smanjuje, proračun će morati pokriti razliku kroz vlastite izvore financiranja, što može povećati opterećenje na nacionalne resurse i utjecati na fiskalnu politiku i planiranje državnih rashoda.

Tablica 7. Projekcije udjela rashoda koji su u potpunosti pokriveni prihodima iz EU za razdoblje 2014. – 2023. g. izraženo u % BDP-a

GODINA	t-1	t=0	t+1	t+2	t+3
2014	0,5%	1,2%	1,4%	2,1%	2,9%
2015	0,4%	0,9%	1,2%	1,7%	1,7%
2016	1,6%	2,5%	2,8%	3,6%	3,6%
2017	1,6%	2,4%	2,8%	3,1%	2,9%
2018	0,7%	1,9%	2,0%	2,3%	2,1%
2019	1,0%	1,7%	2,0%	1,7%	1,9%
2020	:	:	:	:	:
2021	2,8%	4,8%	5,6%	5,6%	4,3%
2022	2,8%	3,6%	4,0%	3,6%	3,6%
2023	2,6%	3,3%	2,7%	2,8%	2,8%

Izvor: samostalna izrada autora prema MFIN (PK/PS i NPP); : - nema podataka

Tablica 8. Projekcije udjela rashoda – podskupine: investicije koje su u cijelosti financirane prihodima iz EU fondova za razdoblje 2014. – 2023. g. izraženo u % BDP-a

GODINA	t-1	t=0	t+1	t+2	t+3
2016	1,0	1,4	1,6	1,9	1,9
2017	0,4	1,1	1,1	1,2	1,1
2018	0,5	1,0	1,3	1,1	1,2
2019	:	:	:	:	:
2020	0,4	1,0	2,4	2,3	1,9
2021	0,4	1,0	1,5	1,4	1,5
2022	1,2	1,7	0,9	1,2	1,1
2023	:	:	:	:	:

Izvor: samostalna izrada autora prema MFIN (PK/PS i NPP); : - nema podataka

Tablica 9. Procjena pogreške projekcije MFIN-a za udjele rashoda koji su u potpunosti pokriveni rashodima iz EU za razdoblje 2014.-2023. izraženo s ME i MAE

GODINA	ME				MAE			
	t=0	t+1	t+2	t+3	t=0	t+1	t+2	t+3
2014	0,9	-0,2	0,4	2,3	0,9	0,2	0,4	2,3
2015	-0,7	-0,4	1,0	0,7	0,7	0,4	1,0	0,7
2016	0,9	2,1	2,6	:	0,9	2,1	2,6	:
2017	1,7	1,8	:	0,2	1,7	1,8	:	0,2
2018	0,9	:	-0,5	-0,7	0,9	:	:	0,7
2019	:	-0,8	-1,1	-0,7	:	0,8	1,1	0,7
2020	:	:	:	:	:	:	:	:
2021	2,1	3,0	:	:	2,1	3,0	:	:
2022	0,9	:	:	:	0,9	:	:	:
PROSJEK	0,9	0,9	0,5	0,3	1,1	1,4	1,3	0,9

Izvor: samostalna izrada autora prema MFIN (PK/PS i NPP); : - nema podataka potrebnih za izračun

Prosječna pogreška – **ME** (*eng. Mean error*) mjeri prosječno odstupanje predviđenih vrijednosti od stvarnih vrijednosti, i to s obzirom na smjer pogreške. Ako je ME pozitivan, predviđene vrijednosti su u prosjeku precijenjene, a ako je negativan, potcijenjene su. Prosječna apsolutna potreška - **MAE** (*eng. Mean absolute error*) mjeri prosječnu veličinu apsolutne pogreške, ne uzimajući u obzir smjer pogreške. MAE pokazuje koliko su predviđanja, u prosjeku, udaljena od stvarnih vrijednosti, ali ne razlikuje precjenjivanje od potcjenjivanja.

ME pokazuje smanjenje precjenjivanja rashoda pokrivenih EU sredstvima kako prolazi promatrano razdoblje. U početku su predviđanja za $t=0$ značajno precijenjena (0,9), ali do $t+3$ postaju bliža stvarnim vrijednostima (0,3). MAE također pokazuje smanjenje apsolutne pogreške, što znači da su predviđanja s vremenom postala preciznija (manje odstupanja od stvarnih vrijednosti). U ranijim periodima su pogreške bile veće (1,1 i 1,4), ali do $t+3$ smanjuju se na 0,9, čime možemo zaključiti kako projekcije MFIN-a za rashode koji su u potpunosti pokriveni EU sredstvima s vremenom postaje sve točnije.

Razlozi za precjenjivanje, odnosno veća odstupanja od stvarnih vrijednosti u početnom razdoblju ($t=0$ i $t+1$), mogu proizaći iz načina na koji se planiraju i alociraju sredstva iz EU proračuna prema zemljama članicama. Naime, prilikom izrade proračuna, inicijalno se planiraju iznosi koji će se alocirati zemljama članicama, no ti planirani iznosi podložni su promjenama. Zemlje članice ih potom nude putem natječaja, a nakon procesa selekcije dolazi do zaključivanja ugovora o dodjeli sredstava.

Međutim, ugovorena i dodijeljena sredstva često se razlikuju od prvotno planiranih, što dovodi do odstupanja u konačnim vrijednostima. Osim toga, postoji i mogućnost povratka sredstava zbog nepravilnosti u vođenju projekata financiranih EU sredstvima. Ovo odstupanje, koje se javlja između planiranih i stvarno realiziranih sredstava, jedan je od ključnih razloga zašto su početne procjene veće od stvarnih iznosa. Jedan od dodatnih razloga precjenjivanja može biti i percepcija ministarstva da su administrativni i tehnički kapaciteti zemlje dovoljno razvijeni da uspješno obrade zahtjeve i omoguće snažniju apsorpciju EU sredstava, koja se pružaju kroz sustav fiskalnih transfera iz EU proračuna prema Republici Hrvatskoj.

Međutim, prema dostupnoj stručnoj literaturi o apsorpciji EU sredstava, upravo zemlje primateljice koje su istovremeno i među najnerazvijenijima u EU, kao što su Bugarska, Rumunjska i Hrvatska, često imaju problema s apsorpcijom sredstava zbog nedovoljno razvijenog administrativnog i tehničkog aparata. Također, isplate su u prvim godinama projekata obično veće zbog Net Prefinancing (*hrv. Neto predfinanciranje*) koje osiguravaju da projekti imaju potrebna sredstva za pokretanje, što često dovodi do toga da su inicijalne isplate veće od kasnijih. Ova specifičnost isplata također može objasniti veće odstupanje u ranim fazama.

Stoga, veća ME i MAE u ranim godinama ($t=0$ i $t+1$) mogu biti opravdano uzrokovane ovim čimbenicima. Kako projekti napreduju i prilagođavaju se stvarnim uvjetima provedbe, razlike između planiranih i stvarnih iznosa postaju manje, što dovodi do smanjenja ME i MAE u kasnijim razdobljima ($t+2$ i $t+3$).

5 ZAKLJUČAK

Prema prezentiranim podacima iz istraživanja može se zaključiti kako postoji srednja razina opasnost fiskalnog rizika zbog oslanjanja na EU sredstva za državni proračun RH, gledajući kroz pokazatelje kao što su udio alociranih sredstava iz proračuna EU u ukupnim prihodima i rashodima državnog proračuna, kao i njihov udio u nominalnom BDP-u. Pregled kretanja tih pokazatelja za RH u usporedbi s ostalim novim članicama EU (EU13) pruža širi uvid u potencijalne izazove i prilike s kojima se suočava Hrvatska u svom oslanjanju na financijske transfere iz EU fondova.

Udio alociranih sredstava iz proračuna EU-a u ukupnim prihodima i rashodima državnog proračuna RH pokazuje značajan rast koji nije započeo s učlanjenjem u EU, već posljednjih tri godine (istraživanje je na temelju dostupnih podataka do 2023.). Ovaj rast sugerira mogućnost stvaranja veće ovisnosti o tim sredstvima, što može biti pozitivno s obzirom na to da omogućava financiranje velikih infrastrukturnih i kapitalnih projekata koje Hrvatska ne bi mogla samostalno realizirati iz vlastitih fiskalnih resursa. Međutim, s druge strane, takvo oslanjanje na vanjske izvore financiranja može stvoriti rizik za fiskalnu stabilnost, posebno u slučajevima kada dođe do nepredviđenih promjena u raspoloživosti EU sredstava ili kada postoji manjak apsorpcijskog kapaciteta za učinkovito korištenje tih sredstava.

Kada promatramo udio alociranih sredstava iz proračuna EU-a u nominalnom BDP-u Hrvatske, vidimo da je taj pokazatelj također rastao, što može ukazivati na snažan utjecaj tih sredstava na gospodarski rast. Međutim, usporedba s drugim novim članicama EU-a pokazuje da je RH ispod prosjeka EU13.

Još jedan čimbenik koji povećava fiskalni rizik je činjenica da Hrvatska, kao i druge zemlje EU13, bilježi najveći udio alociranih sredstava u razdobljima kada je proračunski deficit najviši. To može stvoriti iluziju fiskalne stabilnosti, jer se vanjska sredstva koriste za pokrivanje deficita i financiranje projekata, dok se istovremeno ne provode nužne fiskalne reforme za smanjenje potrošnje i povećanje učinkovitosti javne uprave. Oslanjanje na EU sredstva može dovesti do kratkoročnog poboljšanja fiskalne slike, no

dugoročno može stvoriti rizik ako se strukturalni problemi u javnim financijama ne rješavaju na adekvatan način.

Zaključno, Hrvatska se nalazi u srednjoj razini fiskalnog rizika zbog oslanjanja na EU sredstva. Iako ova sredstva omogućuju značajan fiskalni prostor za financiranje ključnih projekata, postoji opasnost da se prekomjerno oslanjanje na vanjsko financiranje pretvori u dugoročni fiskalni problem. Potrebno je dodatno unaprijediti apsorpcijske kapacitete, optimizirati korištenje EU sredstava i istovremeno raditi na fiskalnoj konsolidaciji kako bi se smanjila ovisnost o vanjskom financiranju i osigurala dugoročna održivost javnih financija.

LITERATURA

Internet časopisi:

1. ALBULESCU TIBERIU, C, GOYEAU, D, 2013, 'EU Funds Absorption Rate and the Economic Growth', *Timisoara Journal of Economics and business*, str. 153 - 170. pogledano: 18.08.2024., online: <https://shs.hal.science/halshs-01368391>
2. BUDINA, N, PETRIE, M, 2013, 'Chapter 5: Managing And Controlling Fiscal Risks', *IMF - Public Financial Management and Its Emerging Architecture*, str. 175 – 204, pogledano: 21.08.2024., online: <https://doi.org/10.5089/9781475531091.071.ch005>
3. BUSCH, B, KAUDER, B, SULTAN, S, 2024, 'Die EU und das Geld: Wer zahlt, we bekommt? Nettozahler und Nettoempfänger in der EU', *IW-Report*, No. 34/2024, str. 1-20, pogledano: 18.08.2024., online: <https://www.iwkoeln.de/en/studies/berthold-busch-bjoern-kauder-samina-sultan-who-pays-who-gets.html>
4. BUSCH, B, KAUDER, B, SULTAN, S, 2023, 'Wohin fließt das Geld aus dem EU-Haushalt? Nettozahler und Nettoempfänger in der EU', *IW-Report*, No. 48/2023, str. 1-17, pogledano: 18.08.2024., online: <https://www.iwkoeln.de/studien/berthold-busch-bjoern-kauder-samina-sultan-nettozahler-und-nettoempfaenger-in-der-eu-2023.html>
5. CAPELLA-RAMOS, J, CHECHERITA-WESTPHA, C, LEINER-KILLINGER, N, 2020, 'Fiscal Transfers and Economic Convergence', *ECB Occasional Paper*, No. 2020252, str. 1 – 52, online: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3742258
6. KLONOWSKA, A, 2017, 'The Impact of European Funds on Public Expenditure in Poland', *Zeszyty Naukowe, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie*, No. 10(970), str. 37-53, pogledano: 21.08.2024., online: <https://aoc.uek.krakow.pl/index.php/krem/article/view/1442>
7. KOPITS, G, 2014, 'Coping with fiscal risk: Analysis and practice', *OECD Journal on Budgeting*, str. 47 – 71, pogledano: 20.08.2024., online: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-journal-on-budgeting_16812336

8. MATTILA, M, 2006, 'Fiscal transfers and redistribution in the European Union: do smaller member states get more than their share?', *Journal of European Public Policy*, str. 34 – 51, pogledano: 17.08.2024., online: <http://dx.doi.org/10.1080/13501760500380726>
9. VASARDANI, M, DIMITROPOULOU, D, 2018, 'The utilisation of EU structural funds in Greece', *Bank of Greece Economic Bulletin*, No. 47, Article 2, str. 31-55, pogledano: 25.08.2024., online: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4171781

Ostali Internet izvori:

1. AIMS EU, pogledano: 01.09.2024., online: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en
2. BUDGET EU, pogledano: 17.08.2024., online: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/how-eu-budget-spent_en
3. EUROPEAN COMMISSION – EU FUNDING PROGRAMMES, pogledano: 19.08.2024., online: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_en
4. HISTORY EU, pogledano: 01.09.2024., online: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_en
5. Malta Fiscal Advisory Council (MFAC), 2021, 'Fiscal Risks', str. 46-51, pogledano: 20.08.2024., online: <https://mfac.org.mt/wp-content/uploads/2021/02/MFAC-Annual-Report-and-Statement-of-Accounts-2018-47-53.pdf>
6. MPGI.gov.hr, pogledano: 18.08.2024., online: <https://mpgi.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-50/europski-strukturni-i-investicijski-fondovi-8437/8437>
7. STRUKTURNI FONDOVI.hr, pogledano: 17.08.2024., online: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/>

Baze podataka:

1. EUROSTAT:
  - a. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan_custom_12792935/default/table

- b. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10dd_edpt1_custom_12793199/default/table
  - c. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsna40_custom_12792941/default/table
  - d. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_hicp_aind_custom_12740681/default/table
  - e. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_pc_custom_12792949/default/table
  - f. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10_gdp_custom_12740759/default/table
  - g. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_main_custom_12751138/default/table
  - h. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_main_custom_12792995/default/table
2. WORLD BANK:
- a. <https://databank.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/1ff4a498/Popular-Indicators>
3. EUROPSKA KOMISIJA
- a. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending-and-revenue_en
  - b. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview/14-20#>
  - c. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/EU-budget-execution-overview/2jjj-66bt#--overview-by-member-state-2>
  - d. https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020-Finances/ESIF-2014-2020-EU-payments-daily-update-/gayr-92qh/about_data
4. EU-LEX:
- a. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
5. PRORAČUNI DRUGIH ZEMALJA ČLANICA:
- a. <https://podatki.gov.si/dataset/proracun-republike-slovenije>
  - b. <https://www.gov.pl/web/finance/revenue-expenditure-execution>
6. PRORAČUN REPUBLIKE HRVATSKE:
- a. <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86>

b. <https://mfin.gov.hr/pristup-informacijama/statistika-i-izvjesca/85>

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prihodovna i rashodovna strana proračuna Europske unije

Tablica 2. Vrste i oblici fiskalnih rizika

Tablica 3. Ukupni iznosi planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a prema pojedinoj članici EU13 kroz promatrana razdoblja i iznosi po glavi stanovnika u milijunima eura kroz promatrana razdoblja

Tablica 4. Prosječni udjeli planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a prema pojedinoj članici EU13 u ukupnim prihodima (prema ESA2010) tijekom promatranih razdoblja u milijunima eura

Tablica 5. Prosječni udjeli planiranih alociranih sredstava iz proračuna EU-a prema pojedinoj članici EU13 u ukupnim rashodima (prema ESA2010) tijekom promatranih razdoblja u milijunima eura

Tablica 6. Prosječni udjeli planiranih alociranih sredstava iz EU proračuna prema pojedinoj članici EU13 u nominalnom BDP-u tijekom promatranih razdoblja u milijunima eura

Tablica 7. Projekcije udjela rashoda koji su u potpunosti pokriveni prihodima iz EU za razdoblje 2014. – 2023. g. izraženo u % BDP-a

Tablica 8. Projekcije udjela rashoda – podskupine: investicije koje su u cijelosti financirane prihodima iz EU fondova za razdoblje 2014. – 2023. g. izraženo u % BDP-a

Tablica 9. Procjena pogreške projekcije MFIN-a za udjele rashoda koji su u potpunosti pokriveni rashodima iz EU za razdoblje 2014.-2023. izraženo s ME i MAE

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Neto pozicija zemalja članica EU27 kroz udio u BND-u zemlje članice za 2022. g.

Grafikon 2. Neto pozicija zemalja članica EU27 kroz udio u BND-u zemlje članice za 2023. g.

Grafikon 3. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Bugarsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 4. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Češku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 5. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Estoniju u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 6. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Hrvatsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 7. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Cipar u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 8. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Latviju u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 9. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Litvu u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 10. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Mađarsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 11. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Maltu u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 12. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Poljsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 13. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Rumunjsku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 14. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Sloveniju u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

Grafikon 15. Udjeli alociranih EU sredstava u ukupnim prihodima i rashodima za Slovačku u razdoblju 2004.-2023. usporedno s proračunskim saldom (ESA 2010)

ANALITIČKI PRILOG

Ostali podaci i rezultati korišteni u istraživanju i pisanju rada

NOMINALNI BDP EU13 (u mil €)													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	21.093,2	96.822,8	9.777,5	33.818,0	13.937,9	11.724,0	18.219,4	83.883,3	4.910,4	206.126,0	60.402,0	27.692,0	34.757,7
2005	24.039,9	110.418,8	11.343,3	36.845,2	15.039,3	13.791,9	20.979,9	91.090,4	5.152,1	246.216,8	79.223,9	29.122,3	39.403,4
2006	27.410,0	124.559,0	13.568,9	40.635,9	16.263,8	17.363,1	24.053,3	92.126,7	5.403,0	274.501,7	97.215,6	31.476,1	45.602,0
2007	32.464,7	138.897,5	16.401,3	44.445,1	17.591,1	22.791,5	29.011,2	102.414,6	5.790,3	313.848,3	127.632,0	35.073,5	56.339,3
2008	37.246,7	161.852,2	16.618,1	48.594,4	19.009,6	24.531,5	32.660,1	108.345,4	6.206,0	366.040,5	146.590,6	37.925,7	66.098,1
2009	37.417,7	149.253,1	14.131,9	45.697,4	18.675,5	18.922,0	26.897,0	94.605,6	6.259,6	317.040,6	125.213,9	36.254,9	64.095,5
2010	38.290,0	159.506,1	14.741,1	45.875,5	19.461,1	17.937,5	28.033,8	99.771,6	6.815,8	359.067,8	128.278,9	36.363,9	68.764,9
2011	41.479,9	166.545,5	16.677,3	45.674,2	19.858,1	19.666,0	31.317,2	102.152,0	6.924,6	377.042,4	138.520,7	37.058,6	71.785,8
2012	42.255,3	163.759,4	17.916,7	44.761,1	19.495,4	22.097,5	33.410,2	100.247,6	7.364,5	385.389,4	139.319,8	36.253,3	73.649,3
2013	42.056,2	160.470,0	18.910,8	44.606,9	18.040,3	22.791,3	35.039,5	102.239,7	7.944,3	388.356,4	142.928,9	36.454,3	74.492,8
2014	43.024,7	158.991,5	20.048,2	44.193,5	17.482,8	23.625,8	36.581,3	106.263,8	8.751,1	406.412,5	150.522,4	37.634,3	76.354,5
2015	45.797,8	170.527,3	20.631,4	45.498,5	17.944,2	24.572,1	37.345,7	112.791,0	9.996,7	429.834,6	160.287,8	38.852,6	80.126,0
2016	48.752,1	179.145,9	21.747,9	47.654,2	19.013,8	25.371,3	38.889,9	116.255,7	10.541,1	424.735,3	167.494,3	40.443,2	81.265,2
2017	52.501,8	196.738,7	23.833,6	50.329,1	20.312,4	26.984,4	42.276,3	127.024,7	11.936,6	465.772,6	186.399,0	43.011,3	84.669,9
2018	56.199,8	213.505,4	25.932,2	53.201,5	21.675,1	29.153,6	45.515,2	136.055,4	13.044,0	499.004,1	206.071,9	45.876,3	89.874,7
2019	61.530,8	229.406,7	27.951,0	56.131,1	23.177,9	30.572,9	48.959,2	146.554,5	14.299,0	532.504,7	224.178,6	48.582,3	94.429,7
2020	61.607,7	220.310,6	27.430,0	50.946,6	22.086,6	30.109,5	49.873,2	137.920,2	13.354,2	526.147,2	220.486,6	47.044,9	93.449,7
2021	71.060,1	246.012,3	31.169,0	58.897,9	24.927,6	33.348,9	56.478,1	153.980,2	15.331,3	576.382,6	241.611,3	52.278,8	100.244,5
2022	85.800,7	286.976,8	36.011,1	68.369,7	27.777,0	38.386,2	67.436,5	168.549,5	17.439,9	656.152,9	284.173,6	57.037,7	109.762,0
2023	93.948,0	317.387,0	37.682,4	76.471,7	29.807,2	40.348,0	71.986,2	196.391,4	19.417,8	750.800,7	324.578,2	63.089,6	122.812,8

Izvor: samostalna izrada autora prema EUROSTAT

BDP DEFLATOR EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	5,6%	4,0%	4,7%	3,6%	2,7%	7,1%	2,7%	5,1%	2,1%	4,9%	15,5%	3,4%	5,7%
2005	6,6%	0,1%	5,9%	3,1%	2,0%	11,2%	6,9%	2,6%	1,9%	2,6%	12,0%	1,5%	2,5%
2006	6,8%	0,7%	9,0%	3,9%	3,1%	12,4%	6,7%	3,7%	2,2%	1,7%	10,6%	2,2%	2,9%
2007	11,1%	3,5%	12,4%	4,3%	4,1%	20,1%	8,6%	5,4%	2,3%	3,7%	15,8%	4,2%	1,1%
2008	8,1%	2,0%	6,8%	5,5%	4,7%	11,7%	9,7%	4,8%	3,2%	3,9%	16,0%	4,5%	2,9%
2009	3,9%	2,6%	-0,4%	3,0%	0,3%	-9,7%	-3,3%	4,2%	2,0%	3,8%	4,1%	3,4%	-1,2%
2010	0,8%	-1,4%	1,8%	0,9%	1,9%	-0,4%	2,5%	2,5%	3,2%	1,6%	5,9%	-1,0%	0,5%
2011	6,1%	0,0%	5,5%	1,7%	1,6%	6,5%	5,3%	1,9%	1,1%	3,1%	4,0%	1,0%	1,7%
2012	1,1%	1,5%	4,1%	1,4%	1,7%	3,6%	2,7%	2,9%	2,1%	2,2%	3,8%	0,5%	1,3%
2013	0,1%	1,4%	4,0%	0,7%	-0,9%	1,7%	1,3%	2,8%	2,3%	0,2%	1,4%	1,6%	0,5%
2014	1,3%	2,6%	2,9%	0,1%	-1,3%	1,9%	0,8%	3,7%	2,3%	0,5%	1,7%	0,5%	-0,2%
2015	2,9%	1,0%	1,0%	0,1%	-0,8%	0,1%	0,1%	2,8%	4,2%	1,3%	3,3%	1,0%	-0,2%
2016	3,3%	1,1%	2,2%	0,0%	-0,6%	0,9%	1,6%	1,3%	2,0%	0,1%	2,6%	0,9%	-0,5%
2017	4,8%	1,3%	3,6%	1,2%	1,0%	2,9%	4,2%	4,0%	2,1%	1,8%	4,7%	1,5%	1,2%
2018	4,2%	2,6%	4,8%	2,0%	1,0%	3,9%	3,5%	4,8%	1,7%	1,2%	6,2%	2,1%	2,0%
2019	5,2%	3,9%	3,6%	2,0%	1,3%	4,3%	2,8%	4,8%	2,3%	3,0%	6,8%	2,3%	2,5%
2020	4,3%	4,3%	-0,9%	0,8%	-1,3%	2,1%	1,9%	6,4%	1,7%	4,3%	4,1%	1,1%	2,4%
2021	7,1%	3,3%	6,0%	2,1%	2,7%	3,8%	6,5%	6,4%	2,0%	5,3%	5,4%	2,7%	2,4%
2022	16,2%	8,5%	16,1%	8,6%	6,1%	11,8%	16,6%	14,2%	5,3%	10,6%	13,2%	6,5%	7,5%
2023	7,5%	8,6%	7,9%	8,5%	4,7%	5,4%	7,1%	14,7%	5,3%	10,7%	12,2%	8,9%	10,1%

Izvor: samostalna izrada autora prema WB

STOPE REALNOG RASTA BDP-A EU13

YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	6,5%	4,8%	6,8%	4,2%	5,0%	8,3%	6,6%	5,0%	0,1%	5,0%	10,4%	4,4%	5,3%
2005	7,1%	6,6%	9,5%	4,3%	4,9%	10,7%	7,7%	4,3%	3,4%	3,5%	4,7%	3,8%	6,6%
2006	6,8%	6,8%	9,8%	5,1%	4,7%	12,0%	7,4%	3,9%	2,5%	6,1%	8,0%	5,7%	8,5%
2007	6,7%	5,6%	7,6%	5,1%	5,1%	9,9%	11,1%	0,3%	4,8%	7,1%	7,2%	7,0%	10,8%
2008	6,1%	2,7%	-5,1%	2,0%	3,6%	-3,2%	2,6%	1,0%	3,8%	4,2%	9,3%	3,5%	5,6%
2009	-3,3%	-4,7%	-14,6%	-7,2%	-2,0%	-14,3%	-14,8%	-6,6%	-1,1%	2,8%	-5,5%	-7,5%	-5,5%
2010	1,6%	2,4%	2,4%	-1,2%	2,3%	-4,5%	1,7%	1,1%	5,5%	2,9%	-3,9%	1,3%	6,7%
2011	2,1%	1,8%	7,3%	-0,1%	0,4%	2,6%	6,0%	1,9%	0,5%	5,0%	4,5%	0,9%	2,7%
2012	0,7%	-0,8%	3,2%	-2,3%	-3,4%	7,0%	3,8%	-1,3%	4,1%	1,5%	1,9%	-2,6%	1,3%
2013	-0,5%	0,0%	1,5%	-0,3%	-6,6%	2,0%	3,6%	1,8%	5,5%	0,9%	0,3%	-1,0%	0,6%
2014	0,9%	2,3%	3,0%	-0,3%	-1,8%	1,9%	3,5%	4,2%	7,6%	3,8%	4,1%	2,8%	2,7%
2015	3,4%	5,4%	1,9%	2,5%	3,4%	3,9%	2,0%	3,7%	9,6%	4,4%	3,2%	2,2%	5,2%
2016	3,0%	2,5%	3,2%	3,6%	6,6%	2,4%	2,5%	2,2%	3,4%	3,0%	2,9%	3,2%	1,9%
2017	2,7%	5,2%	5,8%	3,4%	5,7%	3,3%	4,3%	4,3%	10,9%	5,1%	8,2%	4,8%	2,9%
2018	2,7%	3,2%	3,8%	3,0%	5,6%	4,0%	4,0%	5,4%	7,4%	5,9%	6,0%	4,5%	4,0%
2019	4,0%	3,0%	4,0%	3,4%	5,5%	0,6%	4,7%	4,9%	7,1%	4,4%	3,9%	3,5%	2,5%
2020	-4,0%	-5,5%	-1,0%	-8,5%	-3,4%	-3,5%	0,0%	-4,5%	-8,2%	-2,0%	-3,7%	-4,2%	-3,3%
2021	7,7%	3,6%	7,2%	13,0%	9,9%	6,7%	6,3%	7,1%	12,5%	6,9%	5,7%	8,2%	4,8%
2022	3,9%	2,4%	-0,5%	7,0%	5,1%	3,0%	2,4%	4,6%	8,1%	5,6%	4,1%	2,5%	1,9%
2023	1,8%	-0,3%	-3,0%	3,1%	2,5%	-0,3%	-0,3%	-0,9%	5,6%	0,2%	2,1%	1,6%	1,6%

Izvor: samostalna izrada autora prema WB

NETO PRORAČUNSKI SALDO udio BDP EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	1,8%	-2,4%	2,4%	-5,7%	-3,7%	-1,2%	-1,4%	-6,6%	-4,2%	-5,0%	-1,1%	-1,9%	-2,3%
2005	1,6%	-3,0%	1,1%	-3,0%	-2,2%	-0,5%	-0,3%	-7,8%	-2,8%	-3,9%	-0,8%	-1,3%	-2,9%
2006	2,7%	-2,2%	2,9%	-1,9%	-1,0%	-0,5%	-0,3%	-9,3%	-2,5%	-3,5%	-2,1%	-1,2%	-3,6%
2007	0,0%	-0,6%	2,7%	-2,1%	3,2%	-0,6%	-0,8%	-5,1%	-2,0%	-1,9%	-2,8%	0,0%	-2,1%
2008	1,4%	-2,0%	-2,6%	-2,3%	0,9%	-4,3%	-3,1%	-3,8%	-4,1%	-3,6%	-5,4%	-1,4%	-2,5%
2009	-4,4%	-5,4%	-2,2%	-7,0%	-5,4%	-9,5%	-9,1%	-4,7%	-3,1%	-7,3%	-9,5%	-5,8%	-8,1%
2010	-3,7%	-4,2%	0,2%	-6,7%	-4,7%	-8,6%	-6,9%	-4,4%	-2,2%	-7,5%	-7,1%	-5,6%	-7,5%
2011	-1,7%	-2,7%	1,1%	-7,6%	-5,7%	-4,3%	-8,9%	-5,2%	-3,0%	-5,0%	-5,6%	-6,6%	-4,3%
2012	-0,8%	-3,9%	-0,3%	-5,5%	-5,7%	-1,4%	-3,2%	-2,3%	-3,4%	-3,8%	-3,8%	-4,0%	-4,4%
2013	-0,7%	-1,3%	0,2%	-5,5%	-5,6%	-1,2%	-2,6%	-2,6%	-2,2%	-4,3%	-2,3%	-14,6%	-2,9%
2014	-5,4%	-2,1%	0,7%	-5,1%	-8,8%	-1,6%	-0,6%	-2,8%	-1,5%	-3,7%	-1,2%	-5,5%	-3,1%
2015	-1,9%	-0,6%	0,1%	-3,5%	-0,9%	-1,5%	-0,3%	-2,0%	-0,9%	-2,6%	-0,5%	-2,8%	-2,7%
2016	0,3%	0,7%	-0,4%	-1,0%	0,3%	0,0%	0,3%	-1,8%	1,1%	-2,4%	-2,5%	-1,9%	-2,6%
2017	1,6%	1,5%	-0,5%	0,6%	1,9%	-0,3%	0,4%	-2,5%	3,3%	-1,5%	-2,5%	-0,1%	-1,0%
2018	1,7%	0,9%	-0,6%	0,0%	-3,6%	-0,7%	0,5%	-2,1%	2,0%	-0,2%	-2,8%	0,7%	-1,0%
2019	2,1%	0,3%	0,1%	0,2%	0,9%	-0,5%	0,5%	-2,0%	0,8%	-0,7%	-4,3%	0,7%	-1,2%
2020	-3,8%	-5,8%	-5,4%	-7,2%	-5,7%	-4,4%	-6,5%	-7,6%	-9,4%	-6,9%	-9,3%	-7,6%	-5,3%
2021	-3,9%	-5,1%	-2,5%	-2,5%	-1,8%	-7,2%	-1,1%	-7,2%	-7,6%	-1,8%	-7,2%	-4,6%	-5,2%
2022	-2,9%	-3,2%	-1,0%	0,1%	2,7%	-4,6%	-0,6%	-6,2%	-5,5%	-3,4%	-6,3%	-3,0%	-1,7%
2023	-1,9%	-3,7%	-3,4%	-0,7%	3,1%	-2,2%	-0,8%	-6,7%	-4,9%	-5,1%	-6,6%	-2,5%	-4,9%

Izvor: samostalna izrada autora prema EUROSTAT

JAVNI DUG udio BDP EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	35,7%	28,4%	5,1%	39,9%	64,8%	14,6%	18,7%	58,8%	71,3%	45,1%	18,9%	26,9%	41,7%
2005	26,6%	27,7%	4,7%	40,9%	63,4%	11,9%	17,6%	60,5%	69,9%	46,6%	15,9%	26,4%	34,7%
2006	20,9%	27,6%	4,6%	38,4%	59,3%	10,0%	17,3%	64,4%	64,3%	47,3%	12,4%	26,1%	31,4%
2007	16,3%	27,3%	3,8%	37,1%	54,0%	8,4%	15,9%	65,6%	61,9%	44,5%	11,9%	22,8%	30,3%
2008	13,0%	28,1%	4,5%	38,9%	45,5%	18,5%	14,6%	71,8%	61,8%	46,7%	12,3%	21,8%	28,6%
2009	13,7%	33,4%	7,2%	48,1%	54,3%	37,0%	28,0%	78,0%	66,3%	49,8%	21,8%	34,5%	36,4%
2010	15,3%	37,1%	6,7%	56,9%	56,3%	47,6%	36,2%	80,0%	65,5%	54,0%	29,0%	38,3%	40,6%
2011	15,2%	39,7%	6,2%	63,3%	65,8%	45,1%	37,1%	80,3%	70,0%	55,1%	32,3%	46,5%	43,2%
2012	16,6%	44,2%	9,8%	69,0%	80,1%	42,4%	39,7%	78,2%	66,6%	54,8%	35,4%	53,6%	51,7%
2013	17,0%	44,4%	10,2%	79,8%	103,7%	40,3%	38,7%	77,2%	66,4%	57,1%	37,8%	70,0%	54,7%
2014	27,0%	41,9%	10,6%	83,4%	108,8%	41,6%	40,5%	76,5%	62,1%	51,4%	39,1%	80,3%	53,5%
2015	25,9%	39,7%	10,1%	82,8%	107,5%	37,0%	42,5%	75,8%	56,2%	51,3%	37,7%	82,6%	51,7%
2016	29,1%	36,6%	10,0%	79,1%	103,2%	40,3%	39,7%	74,9%	54,7%	54,5%	37,8%	78,5%	52,3%
2017	25,1%	34,2%	9,1%	76,0%	93,2%	38,9%	39,1%	72,1%	47,8%	50,8%	35,3%	74,2%	51,5%
2018	22,1%	32,1%	8,2%	72,6%	98,5%	37,0%	33,7%	69,1%	43,4%	48,7%	34,4%	70,3%	49,4%
2019	20,0%	30,0%	8,5%	70,4%	93,0%	36,7%	35,8%	65,3%	40,0%	45,7%	35,1%	65,4%	48,0%
2020	24,6%	37,7%	18,6%	86,1%	114,9%	42,7%	46,2%	79,3%	52,2%	57,2%	46,7%	79,6%	58,8%
2021	23,9%	42,0%	17,8%	77,5%	99,3%	44,4%	43,4%	76,7%	53,9%	53,6%	48,5%	74,4%	61,1%
2022	22,6%	44,2%	18,5%	67,8%	85,6%	41,8%	38,1%	74,1%	51,6%	49,2%	47,5%	72,5%	57,7%
2023	23,1%	44,0%	19,6%	63,0%	77,3%	43,6%	38,3%	73,5%	50,4%	49,6%	48,8%	69,2%	56,0%

Izvor: samostalna izrada autora prema EUROSTAT

UKUPNI RASHODI (prilagođeno inflaciji) EU13 – ESA 2010

YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	7.554,64	39.293,85	3.180,71	15.839,77	5.230,57	3.836,97	6.044,11	38.886,20	2.014,01	85.390,85	17.676,97	12.487,43	12.469,35
2005	8.286,96	46.696,40	3.611,61	16.442,10	5.789,41	4.315,29	6.695,42	43.786,16	2.144,06	106.156,04	23.696,70	13.311,23	15.271,61
2006	8.638,95	51.292,95	4.162,39	17.285,66	6.104,46	5.635,23	7.742,92	45.625,94	2.230,53	119.980,43	31.329,20	14.025,34	17.204,08
2007	11.014,85	54.310,05	4.922,95	19.576,22	6.353,99	6.554,54	9.427,72	48.448,86	2.316,91	129.837,99	41.359,24	14.611,61	20.273,59
2008	12.767,72	64.934,80	6.138,48	21.126,35	6.972,40	8.407,25	11.353,05	50.394,08	2.536,24	155.617,90	47.691,64	16.350,72	23.763,46
2009	14.143,70	64.671,25	6.505,82	21.743,69	7.838,88	9.444,63	12.503,21	45.903,74	2.525,78	137.487,19	48.032,85	17.307,35	28.809,01
2010	13.720,83	69.879,11	5.831,93	21.778,69	7.963,20	8.253,31	11.591,61	47.513,66	2.652,23	163.434,55	47.834,37	18.430,20	28.833,53
2011	13.174,46	71.347,00	5.916,02	21.713,27	8.223,72	7.810,42	12.649,29	49.181,94	2.873,39	162.428,90	50.749,23	18.660,10	29.190,46
2012	14.318,50	71.562,66	6.754,56	20.770,32	8.068,24	8.278,28	11.770,69	47.849,85	3.039,96	163.777,59	48.533,43	17.803,58	29.887,86
2013	15.863,64	67.071,60	6.986,83	21.168,02	7.800,00	8.635,40	12.300,20	49.789,01	3.169,40	168.268,36	50.700,00	21.624,02	31.482,89
2014	18.336,72	65.562,09	7.357,73	21.427,97	8.724,62	9.031,50	12.609,62	51.283,12	3.444,28	173.513,73	52.456,34	19.038,91	33.094,79
2015	17.973,96	70.398,81	8.073,76	21.509,59	7.315,02	9.497,20	13.119,88	55.276,07	3.695,30	177.096,45	55.872,70	18.737,92	36.581,36
2016	16.410,75	69.766,17	8.383,66	21.721,90	7.132,19	9.438,95	13.105,71	53.706,71	3.758,92	175.385,41	57.133,33	18.503,17	34.748,64
2017	17.429,01	74.702,07	9.026,45	21.829,05	7.322,57	10.016,52	13.481,29	57.060,67	4.027,91	189.507,56	59.822,73	18.674,98	33.043,77
2018	19.933,21	83.472,42	9.717,46	23.309,02	9.144,65	11.023,97	14.954,59	59.843,23	4.614,06	204.369,86	66.909,79	19.531,93	34.953,82
2019	21.239,26	89.146,39	10.557,53	25.083,82	8.808,59	11.249,47	16.592,90	64.445,52	4.951,22	216.496,12	76.210,77	20.598,92	37.330,54
2020	24.520,04	97.699,62	12.419,78	26.927,78	9.901,62	12.511,95	20.912,17	66.639,57	5.915,93	243.386,77	88.506,34	23.898,62	40.825,10
2021	27.632,87	107.263,99	12.317,26	27.520,08	10.170,79	14.347,30	19.860,00	70.050,85	6.423,63	241.346,06	91.725,43	25.198,64	44.393,55
2022	30.537,78	113.536,68	12.337,47	27.940,06	10.161,92	14.045,53	20.984,48	72.230,56	6.521,18	258.770,80	100.416,43	25.268,26	43.247,16
2023	34.792,65	127.833,06	15.252,27	33.404,61	11.456,64	15.678,65	25.675,54	84.094,86	7.059,35	317.051,49	116.282,89	27.056,75	53.453,77

Izvor: samostalna izrada autora prema EUROSTAT

UKUPNI PRIHODI (prilagođeno inflaciji) EU13 – ESA2010

YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	7.911,4	37.093,9	3.404,3	13.969,5	4.730,9	3.707,2	5.796,9	33.626,1	1.809,7	75.550,7	17.108,8	11.967,6	11.708,4
2005	8.649,8	43.360,7	3.732,1	15.358,9	5.470,0	4.255,8	6.628,0	36.879,9	2.001,2	96.705,0	23.124,8	12.931,3	14.166,6
2006	9.323,7	48.632,9	4.522,1	16.558,9	5.942,6	5.553,4	7.681,5	37.399,6	2.101,0	110.426,9	29.449,7	13.646,3	15.618,3
2007	11.011,9	53.444,0	5.322,8	18.672,8	6.897,7	6.448,3	9.209,7	43.509,9	2.200,9	124.140,6	38.314,1	14.595,1	19.131,0
2008	13.256,8	61.813,9	5.726,5	20.054,2	7.129,6	7.473,3	10.434,2	46.483,6	2.291,2	142.913,6	40.845,0	15.844,9	22.142,5
2009	12.544,9	56.781,8	6.195,0	18.631,4	6.827,2	7.444,5	9.966,9	41.591,3	2.333,9	115.336,9	36.569,6	15.269,1	23.522,2
2010	12.329,2	63.229,2	5.859,4	18.752,6	7.068,5	6.701,8	9.704,3	43.204,6	2.504,6	137.051,5	39.235,7	16.373,4	23.720,4
2011	12.491,4	66.885,9	6.087,6	18.295,3	7.119,3	7.015,8	9.988,3	43.957,6	2.665,6	144.127,8	43.339,4	16.227,6	26.152,8
2012	13.981,5	65.320,1	6.705,2	18.349,8	6.966,7	7.977,3	10.739,1	45.585,4	2.797,7	149.388,0	43.376,9	16.362,6	26.723,9
2013	15.558,1	65.052,6	7.019,6	18.723,1	6.783,1	8.361,8	11.391,7	47.205,6	2.995,7	151.725,8	47.487,0	16.393,2	29.349,7
2014	16.051,4	62.369,5	7.495,7	19.157,4	7.165,8	8.657,2	12.391,3	48.439,7	3.314,3	158.678,0	50.690,9	16.976,6	30.719,9
2015	17.146,6	69.317,9	8.096,9	19.930,0	7.150,3	9.134,5	13.008,2	53.077,2	3.613,1	166.064,2	55.033,9	17.642,6	34.441,8
2016	16.560,9	71.015,4	8.296,0	21.232,5	7.193,5	9.433,1	13.202,0	51.644,5	3.875,7	165.205,9	52.977,5	17.733,9	32.646,0
2017	18.242,7	77.579,4	8.917,2	22.106,4	7.707,1	9.939,6	13.650,6	54.057,1	4.412,9	182.679,1	55.308,0	18.652,5	32.224,1
2018	20.864,6	85.307,6	9.580,6	23.295,3	8.367,5	10.815,2	15.190,9	57.173,2	4.864,6	203.139,4	61.440,0	19.866,0	34.063,0
2019	22.493,2	89.773,0	10.589,9	25.205,8	9.024,6	11.106,8	16.825,3	61.583,4	5.056,9	212.653,4	67.139,2	20.938,7	36.218,2
2020	22.270,1	85.768,3	10.916,3	23.272,0	8.633,7	11.220,6	17.735,7	56.840,1	4.683,7	208.405,0	68.877,0	20.340,6	35.943,2
2021	25.019,4	95.471,8	11.594,0	26.063,5	9.727,7	12.038,9	19.251,4	59.696,1	5.280,5	231.310,4	75.323,3	22.865,9	39.320,7
2022	28.398,0	105.457,1	12.037,2	28.021,5	10.876,3	12.454,5	20.643,6	63.038,4	5.604,9	238.340,1	84.541,0	23.670,8	41.539,3
2023	33.149,6	117.537,0	14.030,1	32.917,5	12.334,1	14.831,3	25.140,7	72.636,7	6.156,7	282.478,7	97.082,1	25.632,0	47.995,3

Izvor: samostalna izrada autora prema EUROSTAT

PLANIRANA ALOCIRANA SREDSTVA EU (prilagođeno inflaciji) EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	276,5	784,3	192,9	23,4	143,6	249,3	474,8	678,8	77,1	2.593,2	495,4	272,7	367,1
2005	268,3	1.073,8	234,9	43,8	211,0	346,2	622,6	1.322,6	132,2	3.927,1	566,5	360,7	594,6
2006	337,6	1.320,8	275,3	99,6	232,4	358,2	749,6	1.776,4	153,6	5.216,9	626,7	397,3	676,6
2007	532,4	1.662,8	335,3	74,3	121,8	562,0	961,1	2.303,2	87,3	7.508,6	1.383,7	374,4	1.070,8
2008	898,8	2.393,2	344,9	128,1	124,3	546,5	1.034,2	1.910,9	84,7	7.352,7	2.298,4	436,8	1.206,8
2009	941,9	2.873,9	719,3	103,7	171,8	786,6	1.851,4	3.424,8	70,1	8.914,2	2.835,0	596,1	1.206,9
2010	1.212,7	3.464,1	793,6	86,9	174,7	847,0	1.562,9	3.561,0	108,9	11.635,8	2.188,3	763,4	1.895,5
2011	1.043,5	3.029,1	478,4	111,3	180,7	855,4	1.569,6	5.231,5	133,8	14.006,4	2.557,2	838,6	1.755,3
2012	1.713,6	4.462,5	916,6	102,1	152,0	1.138,5	1.784,4	4.059,4	138,3	15.397,1	3.319,4	927,2	2.257,5
2013	1.974,9	4.825,6	935,9	287,9	229,1	1.045,4	1.857,1	5.748,9	169,8	16.147,2	5.483,8	800,8	2.016,0
2014	2.226,5	4.266,3	648,8	583,7	276,5	1.042,4	1.871,0	6.384,0	249,2	17.349,3	5.844,5	1.136,8	1.672,1
2015	2.652,6	7.004,6	438,2	603,9	204,9	980,6	876,3	5.475,8	128,8	13.186,3	6.329,2	930,6	3.742,3
2016	2.270,5	4.639,0	659,2	921,4	186,2	727,6	1.454,1	4.487,8	203,5	10.627,2	7.173,4	540,0	2.676,1
2017	1.808,8	3.844,7	625,3	655,2	204,6	716,0	1.511,2	3.893,4	197,2	11.710,5	4.528,8	468,8	1.625,7
2018	2.081,2	4.016,9	724,0	1.098,3	261,2	1.166,3	2.000,6	6.009,6	153,4	16.155,6	4.581,0	907,7	2.409,0
2019	2.095,8	5.077,5	1.128,6	2.033,0	263,0	1.317,9	1.507,5	5.918,4	254,2	15.888,9	4.806,4	915,1	2.248,2
2020	2.137,2	5.308,2	1.094,5	2.667,0	235,9	1.296,3	2.545,4	5.774,1	201,3	17.345,9	6.703,2	1.039,3	2.532,8
2021	2.390,9	5.234,7	1.020,6	2.303,7	413,1	1.198,1	2.040,3	5.614,4	217,5	17.784,8	6.297,7	984,2	2.678,8
2022	2.016,9	4.879,8	1.079,3	1.896,5	460,1	1.230,0	1.958,5	5.308,3	251,0	16.563,3	7.210,1	886,7	2.955,3
2023	2.615,6	5.112,3	1.106,8	2.804,5	375,2	1.422,3	2.127,7	5.596,2	263,3	12.770,9	7.713,6	874,1	3.221,1

Izvor: samostalna izrada autora prema EK

UDIO POTPORA IZ EU PRORAČUNA U UKUPNIM PRIHODIMA (prilagođeno inflaciji) EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	3,5%	2,1%	5,7%	0,2%	3,0%	6,7%	8,2%	2,0%	4,3%	3,4%	2,9%	2,3%	3,1%
2005	3,1%	2,5%	6,3%	0,3%	3,9%	8,1%	9,4%	3,6%	6,6%	4,1%	2,4%	2,8%	4,2%
2006	3,6%	2,7%	6,1%	0,6%	3,9%	6,4%	9,8%	4,7%	7,3%	4,7%	2,1%	2,9%	4,3%
2007	4,8%	3,1%	6,3%	0,4%	1,8%	8,7%	10,4%	5,3%	4,0%	6,0%	3,6%	2,6%	5,6%
2008	6,8%	3,9%	6,0%	0,6%	1,7%	7,3%	9,9%	4,1%	3,7%	5,1%	5,6%	2,8%	5,5%
2009	7,5%	5,1%	11,6%	0,6%	2,5%	10,6%	18,6%	8,2%	3,0%	7,7%	7,8%	3,9%	5,1%
2010	9,8%	5,5%	13,5%	0,5%	2,5%	12,6%	16,1%	8,2%	4,3%	8,5%	5,6%	4,7%	8,0%
2011	8,4%	4,5%	7,9%	0,6%	2,5%	12,2%	15,7%	11,9%	5,0%	9,7%	5,9%	5,2%	6,7%
2012	12,3%	6,8%	13,7%	0,6%	2,2%	14,3%	16,6%	8,9%	4,9%	10,3%	7,7%	5,7%	8,4%
2013	12,7%	7,4%	13,3%	1,5%	3,4%	12,5%	16,3%	12,2%	5,7%	10,6%	11,5%	4,9%	6,9%
2014	13,9%	6,8%	8,7%	3,0%	3,9%	12,0%	15,1%	13,2%	7,5%	10,9%	11,5%	6,7%	5,4%
2015	15,5%	10,1%	5,4%	3,0%	2,9%	10,7%	6,7%	10,3%	3,6%	7,9%	11,5%	5,3%	10,9%
2016	13,7%	6,5%	7,9%	4,3%	2,6%	7,7%	11,0%	8,7%	5,2%	6,4%	13,5%	3,0%	8,2%
2017	9,9%	5,0%	7,0%	3,0%	2,7%	7,2%	11,1%	7,2%	4,5%	6,4%	8,2%	2,5%	5,0%
2018	10,0%	4,7%	7,6%	4,7%	3,1%	10,8%	13,2%	10,5%	3,2%	8,0%	7,5%	4,6%	7,1%
2019	9,3%	5,7%	10,7%	8,1%	2,9%	11,9%	9,0%	9,6%	5,0%	7,5%	7,2%	4,4%	6,2%
2020	9,6%	6,2%	10,0%	11,5%	2,7%	11,6%	14,4%	10,2%	4,3%	8,3%	9,7%	5,1%	7,0%
2021	9,6%	5,5%	8,8%	8,8%	4,2%	10,0%	10,6%	9,4%	4,1%	7,7%	8,4%	4,3%	6,8%
2022	7,1%	4,6%	9,0%	6,8%	4,2%	9,9%	9,5%	8,4%	4,5%	6,9%	8,5%	3,7%	7,1%
2023	7,9%	4,3%	7,9%	8,5%	3,0%	9,6%	8,5%	7,7%	4,3%	4,5%	7,9%	3,4%	6,7%
04.-23.	8,9%	5,2%	8,7%	3,4%	3,0%	10,0%	12,0%	8,2%	4,7%	7,2%	7,5%	4,0%	6,4%
07.-23.	9,9%	5,6%	9,1%	3,9%	2,9%	10,6%	12,5%	9,1%	4,5%	7,8%	8,3%	4,3%	6,9%
13.-23.	10,8%	6,1%	8,8%	5,8%	3,2%	10,3%	11,4%	9,8%	4,7%	7,8%	9,6%	4,4%	7,0%

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

UDIO POTPORA IZ EU PRORAČUNA U UKUPNIM RASHODIMA (prilagođeno inflaciji) EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	3,7%	2,0%	6,1%	0,1%	2,7%	6,5%	7,9%	1,7%	3,8%	3,0%	2,8%	2,2%	2,9%
2005	3,2%	2,3%	6,5%	0,3%	3,6%	8,0%	9,3%	3,0%	6,2%	3,7%	2,4%	2,7%	3,9%
2006	3,9%	2,6%	6,6%	0,6%	3,8%	6,4%	9,7%	3,9%	6,9%	4,3%	2,0%	2,8%	3,9%
2007	4,8%	3,1%	6,8%	0,4%	1,9%	8,6%	10,2%	4,8%	3,8%	5,8%	3,3%	2,6%	5,3%
2008	7,0%	3,7%	5,6%	0,6%	1,8%	6,5%	9,1%	3,8%	3,3%	4,7%	4,8%	2,7%	5,1%
2009	6,7%	4,4%	11,1%	0,5%	2,2%	8,3%	14,8%	7,5%	2,8%	6,5%	5,9%	3,4%	4,2%
2010	8,8%	5,0%	13,6%	0,4%	2,2%	10,3%	13,5%	7,5%	4,1%	7,1%	4,6%	4,1%	6,6%
2011	7,9%	4,2%	8,1%	0,5%	2,2%	11,0%	12,4%	10,6%	4,7%	8,6%	5,0%	4,5%	6,0%
2012	12,0%	6,2%	13,6%	0,5%	1,9%	13,8%	15,2%	8,5%	4,5%	9,4%	6,8%	5,2%	7,6%
2013	12,4%	7,2%	13,4%	1,4%	2,9%	12,1%	15,1%	11,5%	5,4%	9,6%	10,8%	3,7%	6,4%
2014	12,1%	6,5%	8,8%	2,7%	3,2%	11,5%	14,8%	12,4%	7,2%	10,0%	11,1%	6,0%	5,1%
2015	14,8%	9,9%	5,4%	2,8%	2,8%	10,3%	6,7%	9,9%	3,5%	7,4%	11,3%	5,0%	10,2%
2016	13,8%	6,6%	7,9%	4,2%	2,6%	7,7%	11,1%	8,4%	5,4%	6,1%	12,6%	2,9%	7,7%
2017	10,4%	5,1%	6,9%	3,0%	2,8%	7,1%	11,2%	6,8%	4,9%	6,2%	7,6%	2,5%	4,9%
2018	10,4%	4,8%	7,5%	4,7%	2,9%	10,6%	13,4%	10,0%	3,3%	7,9%	6,8%	4,6%	6,9%
2019	9,9%	5,7%	10,7%	8,1%	3,0%	11,7%	9,1%	9,2%	5,1%	7,3%	6,3%	4,4%	6,0%
2020	8,7%	5,4%	8,8%	9,9%	2,4%	10,4%	12,2%	8,7%	3,4%	7,1%	7,6%	4,3%	6,2%
2021	8,7%	4,9%	8,3%	8,4%	4,1%	8,4%	10,3%	8,0%	3,4%	7,4%	6,9%	3,9%	6,0%
2022	6,6%	4,3%	8,7%	6,8%	4,5%	8,8%	9,3%	7,3%	3,8%	6,4%	7,2%	3,5%	6,8%
2023	7,5%	4,0%	7,3%	8,4%	3,3%	9,1%	8,3%	6,7%	3,7%	4,0%	6,6%	3,2%	6,0%
04.-23.	8,7%	4,9%	8,6%	3,2%	2,8%	9,3%	11,2%	7,5%	4,5%	6,6%	6,6%	3,7%	5,9%
07.-23.	9,6%	5,4%	9,0%	3,7%	2,7%	9,8%	11,6%	8,3%	4,3%	7,2%	7,4%	3,9%	6,3%
13.-23.	10,5%	5,9%	8,5%	5,5%	3,1%	9,8%	11,0%	9,0%	4,5%	7,2%	8,6%	4,0%	6,6%

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT

UDIO POTPORA IZ EU PRORAČUNA U NOMINALNOM BDP-u (prilagođeno inflaciji) EU13													
YEAR	BUGARSKA	ČEŠKA	ESTONIA	HRVATSKA	CIPAR	LATVIJA	LITVA	MAĐARSKA	MALTA	POLJSKA	RUMUNJSKA	SLOVENIA	SLOVAČKA
2004	1,4%	0,8%	2,1%	0,1%	1,1%	2,3%	2,7%	0,9%	1,6%	1,3%	0,9%	1,0%	1,1%
2005	1,2%	1,0%	2,2%	0,1%	1,4%	2,8%	3,2%	1,5%	2,6%	1,6%	0,8%	1,3%	1,5%
2006	1,3%	1,1%	2,2%	0,3%	1,5%	2,3%	3,3%	2,0%	2,9%	1,9%	0,7%	1,3%	1,5%
2007	1,8%	1,2%	2,3%	0,2%	0,7%	3,0%	3,6%	2,4%	1,5%	2,5%	1,3%	1,1%	1,9%
2008	2,6%	1,5%	2,2%	0,3%	0,7%	2,5%	3,5%	1,8%	1,4%	2,1%	1,8%	1,2%	1,9%
2009	2,6%	2,0%	5,1%	0,2%	0,9%	3,8%	6,7%	3,8%	1,1%	2,9%	2,4%	1,7%	1,9%
2010	3,2%	2,1%	5,5%	0,2%	0,9%	4,7%	5,7%	3,7%	1,6%	3,3%	1,8%	2,1%	2,8%
2011	2,7%	1,8%	3,0%	0,2%	0,9%	4,6%	5,3%	5,2%	2,0%	3,8%	1,9%	2,3%	2,5%
2012	4,1%	2,8%	5,3%	0,2%	0,8%	5,3%	5,5%	4,2%	1,9%	4,1%	2,5%	2,6%	3,1%
2013	4,7%	3,0%	5,1%	0,7%	1,3%	4,7%	5,4%	5,8%	2,2%	4,2%	3,9%	2,2%	2,7%
2014	5,2%	2,8%	3,3%	1,3%	1,6%	4,5%	5,2%	6,2%	2,9%	4,3%	3,9%	3,0%	2,2%
2015	6,0%	4,1%	2,1%	1,3%	1,1%	4,0%	2,3%	5,0%	1,3%	3,1%	4,1%	2,4%	4,7%
2016	4,8%	2,6%	3,1%	1,9%	1,0%	2,9%	3,8%	3,9%	2,0%	2,5%	4,4%	1,3%	3,3%
2017	3,6%	2,0%	2,7%	1,3%	1,0%	2,7%	3,7%	3,2%	1,7%	2,6%	2,5%	1,1%	1,9%
2018	3,9%	1,9%	2,9%	2,1%	1,2%	4,2%	4,5%	4,6%	1,2%	3,3%	2,4%	2,0%	2,7%
2019	3,6%	2,3%	4,2%	3,7%	1,1%	4,5%	3,2%	4,2%	1,8%	3,1%	2,3%	1,9%	2,4%
2020	3,6%	2,5%	4,0%	5,3%	1,1%	4,4%	5,2%	4,5%	1,5%	3,4%	3,2%	2,2%	2,8%
2021	3,6%	2,2%	3,5%	4,0%	1,7%	3,7%	3,8%	3,9%	1,4%	3,2%	2,7%	1,9%	2,7%
2022	2,7%	1,8%	3,5%	3,0%	1,8%	3,6%	3,4%	3,6%	1,5%	2,8%	2,9%	1,7%	2,9%
2023	3,0%	1,7%	3,2%	4,0%	1,3%	3,7%	3,2%	3,3%	1,4%	1,9%	2,7%	1,5%	2,9%
04.-23.	3,3%	2,1%	3,4%	1,5%	1,2%	3,7%	4,2%	3,7%	1,8%	2,9%	2,5%	1,8%	2,5%
07.-23.	3,6%	2,3%	3,6%	1,8%	1,1%	3,9%	4,3%	4,1%	1,7%	3,1%	2,7%	1,9%	2,7%
13.-23.	4,1%	2,5%	3,4%	2,6%	1,3%	3,9%	4,0%	4,4%	1,7%	3,1%	3,2%	1,9%	2,8%

Izvor: samostalna izrada autora prema EK, EUROSTAT